

Theologiae Spiritualis Scholasticæ Et Moralis Tomvs ...

Ad Mentem Doctoris Subtilis Joannis Duns Scoti D. Augustino Conformem

In quo tractatur de Providentia Divina, Prædestinatione & Reprobatione.

Item de Fide Divina, ejus veritate, obscuritate & credibilitate

Bosco, Jean a

Antverpiae, 1686

Sectio III. De Obscuritate Fidei.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73708](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73708)

adeo non reddit actum imperatum formaliter malum, imò manet bonus, & Deo placens, ac meritorius; at verò actus fidei falsus non est falsus denominativè ab alio actu falso; sed in seipso formaliter, & immediatè haberet vitium falsitatis, & erroris, atque ideo non perficeret sed deterioraret intellectum. Quare, inquit, Card. sup. n. 100.) retorqueri potest argumentum; quia actus voluntatis supernaturalis non potest esse malus in se malitià formali, quæ immediatè afficiat ipsum actum supernaturalem, ergo nec actus intellectus supernaturalis potest formaliter, & immediatè vitari vitio falsitatis, vel erroris.

Quid ergo, inquit, si Iudæus v.g. paulò ante nativitatē Christi credidisset Christum venturum, & illum actum continuasset usque post nativitatē, nesciens invincibiliter Christum jam natum, nonne fuisset actus supernaturalis fidei, jam falsus tamen, qui antea erat verus? Respondent Aliqui: assensus Iudæi, quo credidisset, Christum pro determinato tempore adhuc esse nasciturum, non fuisset fides divina infusa, sed malè fundata opinio, initio casualiter vera, post ea falsa; quia (paucis exceptis, quibus specialiter revelatum erat determinatum tempus Nativitatis Christi) non poterant fide divinā infusā credere, nisi Christum pro aliquo tempore indeterminato, sive jam e lapso, sive præsentī, sive etiam adhuc futuro nasciturum fuisse. Atque ut aliquis ex speciali revelatione cognovisset determinatum tempus Nativitatis Christi, atque adeo pro illo determinato tempore elevisset assensum supernaturalem fidei, is (inquit Herinex sup. n. 26.) manisset verus, etiam Christo nato, supposito, quod propositio semper significet idem

instans, puta tempus futurum post instans, quo primum elicitur, ut Plures volunt: aut si, durante assensu, fugiter succedat significatio diversū temporis, puta futuri, post instans respectivè præsens (quod putant si, qui censent, propositionem contingenter posse transire de vera in falsam) assensus non poterit manere idem; sed necessariò mutabitur insensibiliter, impleto tempore, quod respiciebat ipsa revelatio. Sic ille. Hinc Del Cast. sup. num. 14. ait, quod, cum revelatio Dei esset vera usque ad tale tempus determinatum, in quo Christus venit, transacto illo tempore, jam talis revelatio apparenter tantum erat vera, & consequenter desinit esse actus infusus fidei, & solum perveravit actus fidei divinæ acquiratæ, quæ fidem infusam comitatur.

Quæ cum ita sint, persisto in Conclusionē prius posita, tamquam probabiliori, non autem tamquam omninò certa, ut Aliqui eam vocant, eò quod videatur ipsi à Tridentino aperte supponi Sess. 6. c. 9. in fine: Cum nullus scire valeat certitudine fidei, cui non potest subesse falsum, se gratiam Dei consecutum. Sed ad hoc, & similia, quæ possent afferri sive ex eodem Concilio, sive ex Scriptura, aut SS. Patribus, respondetur: ea omnia intelligi posse de certitudine, & infallibilitate fidei, sive actualis, sive habitualis, proveniente non ex natura ipsius fidei, sed ex defectu concursus possibilis ex parte causæ primæ, quæ ob suam infinitam veritatem nullatenus potest specialiter concurrere ad errorem talem, quo iudicio, Deum rem aliter concipere, quam à parte rei concipiat, ut satis patet ex antedictis. Atque hæc satis de certitudine fidei. Impresentiarum sequitur agendum de obsecritate fidei, pro qua instituitur.

134.
Conclusio
est probabilior.

SECTIO TERTIA.

DE OBSCURITATE FIDEI.

bscuritatem assensus fidei probat D. Greg. Homil. 26. in Evangelia ex Apost. dicens: Cum Paulus dicat (ad Heb. 13. v. 1.) Est autem fides sperandarum substantia rerum, argumentum non apparentium, profectò liquet, quòd fides illarum rerum argumentum est, quæ apparere non possunt, quæ enim apparent, jam fidem non habent, sed agnitionem. Dum ergo vidit Thomas, dum palparit, cur ei dicitur. Quia vidi sine me, Thomas, credidisti? Sed aliud vidit, & aliud credidit. A mortali quippe homine divinitas videri non potuit. Hominem ergo vidit, & Deum confusus est, dicens: Dominus meus, & Deus meus. Eandem obscuritatem significat D. August. Tract. 68. in Joan. hisce verbis: Fides, quæ eorum, qui Deum visuri sunt, quamdiu peregrinantur, corda mundantur, quod non videt, credit: nam, si vides, non est fides: credenti colligitur meritum, videnti redditur præmium. His

consonat D. Athan. in lib. de Incarnat. dicens: Non enim fides de re evidenti concepta fides dici poterit. Nam, ut ait S. Bernard. lib. 5. de Consideratione ad Eugen. cap. 3. Fides est voluntaria quedam, & certa prælibatio nondum propalata veritatis. Igitur verum est, quòd ait S. August. Tract. 40. in Joan. Quid est fides, nisi credere, quod non vides? Fides ergo est, quod non vides credere, veritas, quod credidisti videre. Ideoque omnes admittunt, etiam illi, qui autumant, fidem naturaliter stare cum scientiā actuali, aliquam obscuritatem inveniri in objecto fidei, quatenus nimirum debet proponi per tale medium, quod non est natum causare assensum evidentem, sed obscurum. Deinde, ea ratione ille assensus est obscurus, quæ certitudo ejus excedens certitudinem scientiæ non est evidens eā evidentiā, quæ tantam certitudinem generet.

V v 3

CON-

CONCLUSIO I.

Fides Claritate vincitur à scientia naturali.

2. Scientia naturalis est cognitio evidens evidentiæ rei, utpote ejus objectum est propositio manifestæ veritatis (cui scilicet intellectus bene dispositus absque ullo medio ex sola cognitione terminorum facile potest præbere assensum) aut quæ ex tali manifestæ inferitur. Porro objectum fidei quæ tale nec est manifestæ veritatis, nec ex propositione manifestæ veritatis manifestæ inferitur, ut consideranti pater. Quid ergo mirum, si fides claritate vincatur à scientia naturali? Atque hanc scientiam intellectus noster viribus naturæ consequi potest, quamvis forte de facto, quia dependet in sua operatione à phantasmate, & sensibus exterioribus, eam nunquam habeat. Deinde tamen si scientia, quam in hac vita ordinari habemus, non foret omnino clara, & evidens, est tamen clarior cognitione fidei, utpote ejus objectum per se postulat oblecturam, non ita objectum scientiæ, sed per accidens est, quod aliqua obscuritas ei conjungatur.

3. Sed enim, dicit aliquis, in Scriptura fides dicitur claritas 2. Cor. 3. v. 18. Nos vero omnes imaginem transformamur à claritate in claritatem, tanquam à Domini spiritu. Et ibidem. cap. 4. v. 6. vocatur illuminatio: Quoniam Deus, qui dixit de renebris lucem splendescere, ipse illuxit in cordibus nostris, ad illuminationem scientiæ claritatis Dei, in facie Christi Iesu. Resp. fides dicitur claritas, & lux, comparando fidem novi Testamenti cum fide veteris Testamenti, quæ erat in figuris & umbris, jam evacuatis per adventum, & revelationem Christi. Præterea dicitur lux, non quia sit evidens, sed quia certò notificat nobis mysteria abscondita, sicut lux objecta antea non visa. Unde & ab Apostolo Petro Epist. 2. cap. 1. v. 19. assimilatur lucernæ: Et habemus firmiorem Propheticum sermonem: cui benediximus attendentes, quasi lucerna lucens in caliginoso loco, donec dies elucescat, & lucifer oriatur in cordibus vestris. Est ergo lumen non omnino clarum, sed subobscure, de quo loquitur Christus Joann. 1. v. 6. dicens: Manifestavi nomen tuum hominibus, quos dedisti mihi de mundo; non quidem evidenter, sed per fidem; per quam etiam, quantum est ex parte sua, illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum, Joan. 1. v. 9.

4. Sed & fides dici potest scientia, scilicet latè, prout scientia opponitur ignorantia. Et ita de Joan. Baptista dicitur Luc. 1. v. 76. & seq. Et tu puer Propheta Altissimi vocaberis: præbis enim ante faciem Domini, parare vias ejus: ad dandam scientiam salutis plebi ejus. Et quæ illa scientia,

nisi fides? Audiamus Scotum 3. dist. 24. §. Scotus. Ad questionem, num. 13. Scientia, inquit, multipliciter potest accipi. Vno modo, prout aliqua notitia cum adhesionem firmam dicitur scientia: & quod talis scientia possit stare cum fide, vult August. 1. Retract. scientia cap. 13. Sed isto modo non quæritur questio de scientia (an possit stare cum fide) quia non tantum de creditibus revelatis potest esse scientia hoc modo, firmiter adharendo testimonio alieno, & sic stare cum fide; sed etiam ipsa fides est scientia isto modo, sicut patet Aug. 1. de Civit. cap. 2. Profecto, inquit, de quæ remota sunt à sensibus nostris, quoniam nostro testimonio scire non possumus, de his alios testes requirimus, eisque credimus, à quorum sensibus remota esse, vel fuisse, non credimus. Et sicut est in sensu, quod credimus aliis de his, quæ videntur, sic est in intellectu; secundum ipsum, de his, quæ mente sentiuntur; quia & ipse sensus mentis rectissime sensus dicitur. Ecce prima acceptio scientiæ, quæ fidei competit. Sequitur secunda: similiter (prosequitur Doct. Subi.) adhuc potest esse scientia, sive assensus, non solum per credulitatem, ad harendo testimonio alieno; sed potest esse, sicut veritati sita assensum, licet non ex eisdem causis, scilicet evidentiæ necessaria: de quo assensu loquitur Philosophus 6. Ethic. dicens, quod habitibus intellectualibus dicit aliquis determinate verum, & assensum uni parti, sicut aliquis assensum conclusioni demonstrata, & ita fides, quæ assensum alteri parti contradictionis determinata, effect scientia secundum Philosophum: & si esset de speculabilibus, reduceretur ad scientiam: si de agnoscibilibus, reduceretur ad prudentiam, si de facitilibus, ad artem. Et isto modo fides infusa, & scientia de revelatis stant simul, quia sic non accipitur proprie scientia.

Rogat aliquis Scotum, quæ ergo sit scientia proprie, quæ claritate vincit fidem, & cum ea nequit simul stare. Respondet citius: accipiendo scientiam proprie, ut accipitur primo Psester. requiruntur quatuor conditiones in scientia. Prima, quod sit certa, excludendo omnem dubitationem, & deceptionem. Secunda, quod sit cognitio necessaria. Tertia, quod sit per causam evidentem in intellectu. Quarta, quod sit per causam necessariam evidentem, applicatam ad Conclusionem per discussam syllogisticam. Propterea Philosophus dicit primo Posteriorum: Tunc scire opinamur unumquodque simpliciter, & non sophistico modo, qui est secundum accidens (per hoc excludendo omnem dubitationem, & incertitudinem) cum eadem arbitramur cognoscere (scilicet causam necessariam) & quia illius est causa, per applicationem principiorum ad conclusionem: & hoc modo subiungit, demonstrativam scientiam procedere ex primis, & veris, & notioribus, causis que conclusionis, & illo modo accipiendo scientiam, impossibile est, de eodem esse simul scientiam & fidem. Hæc Scotus, quæ longius volui referre propter ea, quæ in sequentibus dicenda sunt.

Merito ergo Scriptura fidem aliquando vocat lumen, quatenus videlicet revelat, & ostendit, quæ abscondita sunt ab oculis nostris; non vero in eo, quod illuminet, sicut naturalis lux Solis.

Solis. Placet etiam Aliquibus, fidem appellari lumen, prout ipsa ineludit iudicium credibilitatis, quod est moraliter evidens, ut patebit ex Sect. seq. Licet enim illud iudicium non sit fides, est tamen quasi aurora, vel diluculum fidei; quippe per illud incipit homo illuminari circa veritates fidei. Sicut ergo lumen diei naturalis communiter accipitur striâ pro lumine, durante ortu Solis præcisè usque ad ejus occalum; aliquando autem latius pro lumine, quod apparet à primo crepusculo auroræ usque ad ultimum post occalum; sic indidem in casu præfenti.

Sed hic nondum finis: illa solum, inquit Adversarii, sunt infallibilia, quæ sunt evidentiæ, vel quasi per se nota, vel deducta evidenter ex quasi per se notis; sed objecta fidei sunt infallibilia; ergo evidentiæ, & nullatenus obscura. Et confirmatur: quia in credibilibus est unum primum credibile, ex quo reliqua credibilia deducuntur; ergo illud erit per se notum, & reliqua erunt evidenter cognita. Resp. quod sit duplex infallibilitas, & certitudo; una, quæ oritur ex principiis intrinsicis, & hanc habent sola evidentiæ ex se, vel deducta ex per se notis: alia oritur ex principio extrinseco, auctoritate scilicet divina, & hæc convolvit mysteriis fidei invidentibus. Ad confirmationem Nego, fidem esse discursivam, ut videre poteris Sect. 1. Concluf. 7. Atque ut daretur primum aliquod credibile, ex quo reliqua deducerentur, illud tamen, sicut cætera, esset obscurum, Concedo, inquit Scotus sup. n. 22) quod in credibilibus est aliquid primum, & immediatum, & necessarium, scilicet quod hic Deus sub propria ratione est Trinus in Personis, & non in essentia hac sub ratione hujus: sed ad illam propositionem immediatam non attingimus, quia nec terminus sub propriis rationibus intelligimus, sed solum in conceptibus universalibus, in illis propriis conceptibus inclusis virtualiter. Unde noscimus Trinitatem, secundum quod abstrahitur à Trinitate in numeris, vel rebus corporalibus numeratis: & concipimus Deum, non sub propria ratione ejus in se, sed in ratione entis, & causa, & sic de aliis conceptibus generalibus, in quos devenimus ex conceptibus communibus sibi, & creatura. Sed ad conceptus proprios Dei in se, sicut est Deitas, Trinitatis Personarum, & unitatis natura non devenimus in via clarè, nec confusè; sed intelligimus in communi quid essentia, & quid Persona, & postea credimus, ibi esse tres Personas, & unam essentiam in tribus. Non igitur devenimus in credibilibus ad aliquam propositionem immediatam, quamvis aliqua sit talis in se; aliter nulla posterior esset: & ideo scientiam de credibilibus non habemus; sed oportet resolvere omnem conceptum, quem nos habemus, in plures conceptus partiales, antequam deveniretur ad conceptum simpliciter primum de essentia, & Personis. Hactenus Doct. Subt.

Ratio ergo obscuritatis fidei est; quia objectum ejus manifestatur per divinam locutionem, quæ ordinariè fit in via, vel in signis ad platum, vel in speciebus alienis, & univer-

salibus; per hoc distincta à locutione patriæ, quæ fit beatis per infusionem luminis gloriæ, vel specierum quidditativarum, aut scientiæ quidditivæ intuitivæ: ac per hoc visio beatifica clarissima est; fidei autem cognitio subobscura; quod probè scivit Apost. quando dixit 1. Cor. 13. v. 12. Videmus nunc per speculum in enigmate: tunc autem facie ad faciem. Et 2. ad Cor. 5. v. 6. Audentes igitur semper, scientes, quoniam dum sumus in corpore, peregrinamur à Domino. Ut quid ita S. Paule? Per fidem enim ambulamus, & non per speciem. Quando ergo Deus immediatè primis parentibus revelavit, se trinum, & unum esse, hoc fecit secundum quod desumi potest Trinitas ex tribus Personis creatis, & unitas ex una essentia creatâ; non autem secundum quod Trinitas, & unitas sunt in seipsis in Deo: quis autem dubitet, talem locutionem, seu revelationem, quamvis in se foret evidens, tamen relinquere rem revelatam obscuram? Hinc Apostolus 2. ad Cor. 10. v. 5. dicit, intellectum nostrum seipsum debere captivare in obsequium Christi. Et in captivitatem redigentes omnem intellectum in obsequium Christi. Nullo autem modo captivamus nos ipsos in assensum illorū, quæ videmus, & clarè omnino cognoscimus; quia talis assensus est necessarius. Dices: intellectus noster in lumine naturali potest habere scientiam de cognoscibilibus proportionatis illi lumini: igitur & intellectus in lumine supernaturali, ejusmodi est lumen fidei, potest habere scientiam de cognoscibilibus in illo lumine. Respondet Scotus sup. num. 21. 5. Ad quintum: Quod si accipitur lumen utrobique in genere suo perfectum, bene procedit argumentum, & ideo in lumine gloria habetur scientia de objectis proportionatis: sed sicut argumentum procedit, nihil valet; quia lumen naturale, in quo habetur scientia naturaliter, est supremum lumen & perfectissimum in suo genere: lumen fidei est infimum inter lumina supernaturalia: ideo non sequitur, si in hoc potest haberi scientia, & in illo.

Ex his satis manet refutatus error Manichæorum, qui (teste D. Aug. lib. de Utilitate credendi ad Honoratum cap. 1.) assererant, nihil esse credendum, quod ratione naturali non ostenderetur. Hæc sunt verba S. Doctoris: Est igitur mihi propositum, ut probem tibi (Honorate) si posim, quod Manichæi sacrilegè ac temerè invehantur in eos, qui Catholica fidei auctoritatem sequentes, antequam illud verum, quod pura mente conspiciatur, intueri queant, credendo præmuniuntur, & illuminaturo preparantur Deo. Et post pauca: Quid enim aliud cogebat annos ferè novem spretâ religione, quæ mihi puerulo à parentibus instigata, homines illos sequi, ac diligenter audire, nisi quod nos superstitione teneri, & fidem nobis ante rationem imperari dicerent, se autem nullum premere ad fidem, nisi prius discussâ, & enodatâ veritate? Hic inquam, error satis refutatur ex jam dictis; quis namque hominum discurtiet nobis, & enodabit mysterium Trinitatis, Incarnationis, Eucharistiæ, & similia quàm plurima? Hæc enim, cum sint supernaturalia, superant captum nostrum,

Deus revelavit Adamo Trinitatem per species alias tantum.

Talis revelatio relinquit objectum obscurum.

Scotus.

Manichæi, teste Aug. dicebant, nil credendum, quod ratione naturali non ostenderetur.

*Mysteria
fidei sub-
stant ratio-
ni prudentis
credibilita-
tis.*

strum, & tamen credenda sunt. Dicit aliquis, Eccl. 19. v. 4. scriptum est: *Qui credit cito, levis corde est.* Sed cito & leviter credit, qui sine ratione credit. Distinguo subitumprum: qui sine ratione prudentis credibilitatis credit; Concedo: sine ratione naturali, quæ sit clara & evidens cognitio rei, quæ creditur, Nego subitumprum.

*10.
Obscuritas
fidei consi-
stet in ca-
rentia evi-
dentia.*

Itaque obscuritas, & inevidentia fidei consistit in carentia claritatis, & evidentia. Hæc autem claritas duplex est, una, quæ oritur ex ipsius terminis secundum se spectatis, qualem habent prima principia, v. g. *Omne totum est majus sua parte: Quodlibet est, vel non est, ad quam reducitur ea, quam habent objecta sensuum, & objecta cognitionis intuitiva Angelicæ.* Alia est, quæ provenit ex demonstratione à priori, vel posteriori. Et per consequens, obscuritas, & inevidentia, de qua in præfati, consistit in carentia utriusque claritatis, & evidentia. Notat etiam Del Castil. hic disp. 4. num. 7. quod duplicem possumus intelligere obscuritatem, & inevidentiam in objecto fidei, unam extrinsecam, quæ consistit in eo, quod objectum, quod creditur, non sit evidens, & non demonstraretur simul ex alio capite. Aliam intrinsecam, quæ convenit ipsi objecto, prout est objectum hujus actus fidei; & hæc est duplex; alia formalis, quæ consistit in ipsa formali negatione evidentia; & alia fundamentalis, seu radicalis, quæ est ipsum objectum, à nobis per revelationem passivam obscuram apprehensum, ex quo resultat talis formalis negatio.

*Del Castil.
Alia extrin-
secam, alia
intrinsecam.*

*Hæc alia
formalis,
alia radica-
lis.*

Atque hanc duplicem inevidentiam, seu obscuritatem docet præfatus Auctor sup. num. 10. esse essentialem & intrinsecam objecto, prout est objectum fidei. Probat, quia locutio Dei, inquantum revelat mysteria fidei, essentialiter est inevidens fundamentaliter, & formaliter: ergo objectum, prout fidei, essentialiter est obscurum fundamentaliter, & formaliter. Consequentia patet, quia objectum fidei solum est illud, quod nobis per revelationem ostenditur, alias possemus absque revelatione credere, quod est falsum. Antecedens probatur; quia locutio Dei, prout revelat mysteria fidei, distinguitur per hoc (ut sup. adhuc dictum fuit) à locutione Dei, quæ per infusionem specierum quidditarum, & luminis gloriæ, vel per infusionem ipsius scientiæ quidditivæ loquitur Beatis, & aliquando viatoribus, quod per has loquitur per signa non ad placitum, sed naturalia, quæ sunt evidentia tam fundamentaliter, quam formaliter; at verò per illam, scilicet per revelationem, loquitur per signa, quæ vel sunt solum ad placitum, vel si sunt naturalia, sunt aliena, vel universalis, de quorum ratione est inevidentia tam fundamentalis, quam formalis; quia sunt entia positiva, de se non includentia evidentiam, & claritatem signorum naturalium in particulari, tam ex parte sui, quam ex parte formalis negationis evidentia, sibi adjunctæ, sive negatio sit infinitans, sive in proprio genere, quæ dicitur privatio:

*11.
Vtriusque
competit ob-
jecto fidei.*

ergo locutio Dei, inquantum revelat mysteria fidei, est essentialiter obscura, tam fundamen- taliter, quam formaliter. Hæc ille. Dicitur autem, *In quantum revelat &c.* five quatenus formaliter est testimonium divinum, quia quæ est tale ens, v. g. vox, scriptura, aut aliud simile signum, potest esse evidens; sed illa evidentia non obstat assensui veræ fidei, ut ostendimus Sect. 1. Conclus. 6. Vide ibi dicta. Et ratio breviter est; quia relinquit inevidentiam intrinsecam objecti, tam formalem, quam radicalem. Et quoniam objectum scientiæ naturalis, quæ propriè talis est, habet evidentiam intrinsecam, tam formalem, quam radicalem, hoc est, evidentiam rei; ideo, ut habet Conclusio, claritate vincit fidem, quoniam certitudine fides eam excedat, ut suo loco explicabitur.

Impræfatiarum quæro, an etiam fides necessariò habeat inevidentiam extrinsecam supra descriptam, id est, an objectum fidei creditum non possit simul ex alio capite demonstrari, seu videri. Pro resolutione ponitur

CONCLUSIO II

Concurrentibus in eundem intellectum lumine gloriæ, & motivo fidei, non elicitur, saltem de potentia ordinaria, ejusdem rei visio, & obscura notitia. Sed neque tertia quædam notitia ex ambabus mixta.

Est satis communis, & videtur certa ex Apostolo 1. Cor. 13. v. 10. *Cum autem venierit, quod perfectum est, evacuabitur quod ex parte est.* Et quoniam Paulus non expresse nominat fidem, equidem de ea intelligenda esse, quæ ibi dicitur, contextus haud obscure significat. *Charitas* (inquit num. 8.) *nunquam excidit; sive prophetia evacuabitur, sive lingua cessabit, sive scientia destruetur.* Ex parte enim cognoscimus, & ex parte prophetamus. Cum autem venerit, quod perfectum est, evacuabitur quod ex parte est. Cum essem parvulus, loquebar ut parvulus, sapiebam ut parvulus, cogitabam ut parvulus. Quando autem factus sum vir, evacuabam, quæ erant parvuli. Videamus nunc per speculum in enigmate; tunc autem facie ad faciem. Quis non videt, ea dici de illa cognitione, quam habemus in via de Deo, cui visio in patria succedit? Et quæ illa, nisi fides? Nomine ergo prophetiæ, & scientiæ fides intelligitur. Sumitur porò ibi prophetia, non pro sola cognitione futuri; sed pro omni cognitione obscura, quæ credimus ea, quæ videri non possunt; per hanc siquidem cognoscimus ea, quæ valde à nobis distant, & sic dicitur: *Ex parte prophetamus.* Per scientiam quocumque ibi intelligitur vel cognitio divinarum in

*Quia locutio
Dei fit
per signa
obscura.*

in via, vel illa, quæ numeratur inter dona Spiritus Sancti, puta notitia Conclusionum, quæ ex fide deducuntur, ac per hoc necessariò involvit fidem. Nec obstat, quòd dicatur v. 13. *Nunc autem manent fides, spes, charitas*; hoc quippe intelligitur, subsistunt, sunt, habentur in pretio, vel manent in hac vita. Alioquin eodem modo dixisset de fide, sicut de charitate, *Nunquam excedit*. Si respondeas, quòd fides erit perfectior in patria; contra est, quòd etiam actus charitatis erit perfectior, & tamen de illa dicitur: *Nunquam excedit*. Sed enim, dicit aliquis: Paulus ibi utitur similitudine pueri, & viri: *Cum essem parvulus &c.* sed pueri, & vir idem sunt, ergo &c. Resp. Apostolum comparare fidem, & visionem pueritiæ, & virilitatis; pueritia autem per virilitatem etiam quoad substantiam destruitur. Ergo ex hac Scriptura rectè probatur Conclusio.

Ratio porro est naturalis impotentia intellectus, qui tam dispares actus nequit simul elicere. Quippe frequenter advertimus, intellectum ita occupari aliqua intelligentione, ut simul nihil aliud intelligere possit. Et verò visus sit rapitur in visionem solis, ut propter eam impediatur ab inspectione stellarum. Cum ergo per actum visionis beatificæ intellectus clarissimè, & certissimè objectum videat, non relinquitur locus actui obscuræ fidei, licet ejus motivum adesset; talis namque actus & minus clarus, & non magis certus foret; adeoque nihil posset conferre intellectui, propter quod homo vellet eum elicere. Sicut si clarè video, Petrum ante me stare, sic ut non possim certius scire ex alienius testimonio; quantumcumque aliquis dicat, ipsum ibi stare, nunquam assentiar huic propositioni propter ipsius testimonium; cum id evidentiùs, & certius sciam per notitiam intuitivam. Similiter dum actu video solem, quantumvis mihi aliquis dicat, diem esse, & quantumvis coner assentiri propter testimonium dicentis, non possum; sed solum judico diem esse, quia id video. Ita arguit pro communi sententia Lugo hic disp. 2. num. 67. Et num. 72. in hunc modum discurrit: Dici posset, hanc esse naturam intellectus, & hanc habere inclinationem ad veritatem, ut, sicut voluntas solum potest desiderare bonum absens, & solum potest eligere media in ordine ad consecutionem boni, quod aliqua ratione sit absens; non verò ad bonum plenè possessum, prout possessum est; quia illud medium hic & nunc esset inutile, & impertinens, cum nullum bonum afferret de novo, quod jam non plenè haberetur: sic etiam intellectus, dum verò habetur, & clarè videtur, quiescit in ea: quare si plenè & perfectè videatur, non potest uti aliquo medio ad illam acquirendam; quia illud medium hic & nunc impertinens est ad consecutionem veritatis. Sic ille.

Ex quo inferat ad nostrum propositum, non omnem cognitionem evidentem excludere
Tonus II.

assensum fidei divinæ, quia, licet cognitio evidens abstractiva de existentia Dei clarior sit, quàm assensus fidei: ceterum adhuc veritas illa non plenè possidetur, cum nondum videatur, & assensus fidei certior est, & securior; quippe qui innititur medio magis infallibili, scilicet auctoritate divinà: quare intellectus, etiam instructus medio demonstrativo ad cognoscendam abstractivè existentiam Dei, utiliter utitur medio fidei ad eandem veritatem magis cognoscendam; quia per hoc medium securius, & certius consequitur illam veritatem, quàm per demonstrativum solum: quare hæc veritas aliquà ratione manet absens, & expetibilis ab intellectu, adhuc post medium scientificum. At verò post visionem beatam nihil præstaret fides; quia visio non solum est clarior, sed etiam certior, quàm fides, aut saltem æquè certa, & per consequens, fides non redideret intellectum Beati magis certum, quàm sola visio, per quam plenè possidetur finis, ultimò intentus ab intellectu in clara visione objecti. Huc usque Eminent. Ubi apertissimè docet nostram Conclusionem. Deinde num. 74. inferat, non omnem cognitionem intuitivam excludere assensum fidei divinæ: nam, inquit, cognitio intuitiva orta ex visione corporea objecti comparatur secum fidem ejusdem objecti: quia illa cognitio, licet habeat evidentiam physicam, fortasse tamen subditur deceptioni, tum quia sensus sæpe sunt occasio decipiendi intellectum propter talem, vel talem modum, quo immutantur à speciebus: tum etiam, quia saltem de potentia absoluta potest dari talis sententia in absentia objecti: quare, existente adhuc tali cognitione intuitiva, potest intellectus utiliter moveri à medio fidei, ut securius, & certius quiescat in cognitione illius veritatis. At verò, si cognitio intuitiva talis sit, ut omne excludat periculum & formidinem, non apparet ad quid moveretur utiliter intellectus à medio fidei. Sic ille.

Quòd si ei objicias, animam Christi habuisse scientiam acquisitam, etiam per discursum, eorum objectorum, quæ cognoscebat intuitivè per scientiam beatam & insulam. Respondet; si id verum est, factum fuisse miraculosè. Quod tamen, inquit, non caret difficultate, eò quòd probabile sit, de potentia absoluta non posse conjungi assensum mediatum, cum visione clara ejusdem objecti. De quo statim plura. Aliter ergo Respondet num. 75. scientiam acquisitam posse considerari, ut terminatam ad prima principia in seipsis evidentem, & sine discursu. Et hæc scientia, secundum ipsum, non repugnat cum scientia ejusdem veritatis; cum utraque sit cognitio immediata, & clara, adeoque neutra prærequirat defectum alterius, sicut cognitio discursiva, quæ est in defectum & absentiam cognitionis rei in seipsa. Sicut ergo voluntas potest habere duplex gaudium de eodem objecto, non tamen gaudium, & desiderium; sic indidem intellectus duplici
X x
cogni-

Potest credi
existentia
Dei eviden-
ter abstra-
ctivè cogni-
ta.

Non tamen
intuitivè
cognita per
visionem
beatificam.

Visio ocula-
ris non ex-
cludit fi-
dem.

16.
Qualem
scientiam
acquisitam
habuerit
anima
Christi.

Potest enim
idem veritas
duplici co-
gnitione in-
uitur a co-
gnosce.

cognitione immediatâ, & clarâ potest tendere ad eandem veritatem possidendam; non tamen immediatè possidere, & querere medium ad possidendum. Cum video (inquit Card.) radium solis in cubiculo, non utor ad iudicandum, quod sit lux, discursu aliquo, scilicet *Quando sol oritur, producit lucem: sed jam ortus est sol; ergo produxit lucem in meo cubiculo; ergo ibi datur lux.* Quis poterit hoc argumento moveri ad assentiendum, quod sit lux, quam ipsis oculis actu videt? Sanè possum ego iudicare, illo argumento convinci, quod sit lux; at verò iudicare, esse lucem propter illud medium non possum. Ita Eminent. Atque hinc etiam fit, secundum eundem Auctorem, ut Deus cognoscens veritatem Conclusionis in seipsa, quamvis etiam videat veritatem præmissarum, & earum vim ad inferendam Conclusionem; non tamen possit assentiri Conclusioni propter præmissas; quia sic Deus discurreret, quod est imperfectionis, quia scilicet discursus supponit indigentiam mediâ ad acquirendam aliquam veritatem.

17.
Deus ad
summum
discursus
virtualiter.

Sed contra est; quod plures in Deo admittant discursum virtuale, quo seipsum cognoscat ex creaturis unico & indivisibili actu, non quasi indigeat creaturis, tanquam medio ad acquirendam scientiam sui, sed ut omni modo possibili seipsum cognoscat; ut dixi in Tract. de Intellect. & voluntate Dei Disp. 1. Sect. 3. Conclus. 4. Probandum ergo est, & non supponendum, talem discursum esse imperfectionem. Hinc etiam, secundum multos, visio beatifica est discursiva virtualiter, id est, actus unus simplicissimus, formaliter incomplexus, virtute tamen complexus, quatenus per illum representatur connexio prædicta, & subjecti, prioris, & posterioris, secundum rationem formalem in Deo; adeoque æquivalere pluribus nostris actibus ad iudicium, vel discursum requisitis. Ita Smiling De Deo uno Tract. 2. Disp. 6. num. 236. Igitur virtualiter discurre, secundum ipsum num. 237, non est aliud, quam simplici intuitu concipere non solum extrema complexions, sed unionem quoque eorum, & unius ex altero sequentiam. In hoc autem conceptu nulla apparet imperfectio.

Smiling.

In hoc nulla
est imperfec-
tio.

18.
Beatus vi-
dens Trini-
tatem, non
potest eodem
actu illam
credere.

Cur ergo, inquis, non poterit Beatus, qui intuitivè videt infallibilem Dei auctoritatem, itemque revelationem mysterii fidei, v.g. unitatis, & Trinitatis, cur, inquam, non poterit credere fide divinâ illam unitatem, & Trinitatem, non quidem per plures actus formaliter distinctos; sed uno simplicissimo, qui æquivaleret pluribus actibus, in nobis fortè requisitis ad assensum fidei? Dico, fortè, quia secundum dicta Sect. 1. Conclus. 7. assensus fidei non est formaliter discursivus; cur igitur fides nequeat simul stare cum visione beatifica? Resp. 1. assensus fidei, est formaliter non sit discursivus, equidem præsuppositivè; semper enim supponitur cognitio auctoritatis divinæ, propter quam auctoritatem tanquam formale

motivum, quo credit homo mysteria fidei, non sicut in medio, sed potius sicut ex medio; cum auctoritas divina non dicat essentialiter ordinem ad mysteria fidei, sicut creatura ad Deum: & idè, ubi auctoritas non est motivum, non potest esse assensus fidei; sed in Beatis, qui clarè intuentur non solum auctoritatem divinam, sed etiam mysterium revelatum in seipso, auctoritas non est motivum; sed ipsa res in se movet, & terminat; movet, inquam, sufficientissimè ad assensum, ex omni parte clarum, & firmum; ergo, saltem de potentia ordinari non movebitur intellectus ab auctoritate divina ad assensum obscurum, qualis est assensus fidei; non quia visio beatifica continet eminenter omnem perfectionem fidei, nam etiam sic continet perfectionem cognitionis in proprio genere, & perfectionem cognitionis abstractivæ, quas tamen admittit; sed quia assensus obscurus fidei est positivè imperfectus, & directè oppositus perfectioni visionis beatificæ.

Sed nunquid hæc oppositio talis, ut nequidem per Dei potentiam possint stare simul visio beatifica, & fides ejusdem objecti? Lugo sup. num. 81. affirmat: quia, inquit, repugnancia inter hos actus non est solum ex defectu virtutis in causa efficiente, quam Deus supplere possit, sed est repugnancia inter formas, eo quod altera impediatur conditionem essentialiter requisitam ad objectum alterius. Sicut enim plena possessio boni impedit desiderium illius, & electionem mediorum, quibus idem bonum procuretur; ita plenissima possessio veri in seipso immediatè impedit usum mediâ ad idem verum comparandum. Constat autem, non esse solum naturalem, sed essentialiter repugnantiam, ut desideremus, vel petamus, vel media adhibeamus ad procurandum id, quod jam aliunde plenè possidemus: quare fatendum est, eam esse conditionem essentialiter ex parte objecti ad ejusmodi actus voluntatis: sicut repugnat etiam è contrariò essentialiter, gaudere de bono, quod non præcognoscatur possessum. Similiter ergo repugnancia intellectionis, ut utatur medio aliquo ad assequendam veritatem, si quæ est, videtur essentialis, & non solum connaturalis: quia, si repugnancia aliqua est utendi medio, & motivo ad eam veritatem cognoscendam, non potest alia esse, nisi quod medium, & motivum illud non habet vim movendi ad assensum, nisi quando intellectus indiget, ex eo, quod aliunde non possideat objectum. Unde quando non est talis indigentia, medium illud non est motivum sufficienter, repugnat autem essentialiter, quod intellectus sine motivo sufficienti moveatur ad aliquem assensum: quia sicut voluntas non potest, etiam divinitus, moveri ad amorem, desiderium, vel gaudium, nisi proposito sufficienti motivo ad eos actus; ita nec intellectus potest moveri ad assensum sine motivo sufficienti ad tale genus assensus: non est ergo hæc repugnancia ex defectu virtutis solum in genere cau-

se efficientis; sed ex defectu motivi, quem defectum Deus supplere non potest, eo quod tales actus propter suum modum tendendi essentialiter petunt etiam essentialiter tale genus motivi ex parte intellectus. Hucusque Emin.

Sed contra facit; quod cum perfecta visione, adeoque possessione veritatis objecti stet immediata ejusdem notitia abstractiva clara; imò cum visione creata in Verbo visio ejusdem extra Verbum: quidni ergo de absoluta potentia possit stare assensus immediatus, elicited ob auctoritatem Dei? Ex quo nihil aliud sequeretur, quam quod eadem res esset ratione diversorum actuum intentionaliter præsens intellectui, partim secundum speciem propriam, partim secundum species alienas; potest autem idem objectum multipliciter uniri intellectui, ut multipliciter attingi, & præsens fuit. Hoc argumento utitur Suarez hic disp. 3. n. 2; dicens: cognitio intuitiva, & abstractiva etiam videntur habere rationes valde oppositas, quales sunt absentia, & præsentia objecti; & nihilominus certum est, cognitionem intuitivam, & abstractivam ejusdem rei posse simul esse; imò etiam esse in Beatis respectu ejusdem Dei per visionem beatam, & per scientiam infusam vel naturalem. Et ratio est; quia absentia objecti non est necessaria ad cognitionem abstractivam respectu ejusdem intellectus, quomodo documque cognoscentis, sed solum respectu medi, per quod sic cognoscitur: idem ergo facile intelligitur eum proportionem respectu assensus fidei: nulla ergo apparet in hoc absoluta repugnantia; quia illi sunt duo actus positivi, quos Deus potest causare in mente testificando illud ipsum, quod videtur; quia licet in hoc videatur esse superfluitas, ad ostensionem suæ potentie, vel propter alias rationes id facere potuisset. Ita præfatus Auctor.

Nunc audite responsum Card. sup. n. 83. Certe, inquit, si quid probat hoc argumentum, probaret etiam contra ipsum, quod neque esset repugnantia naturalis inter duas illas cognitiones, sicut neque est inter visionem intuitivam, & cognitionem abstractivam ejusdem objecti. Omnes ergo debemus respondere, majorem esse repugnantiam actus fidei, quam cognitionis abstractivæ eum visione intuitiva. Rationem autem jam indicavimus: quia nimirum cognitio illa abstractiva non utitur medio, quasi motivo ad assensum alterius objecti; sed immediate cognoscit, creaturam esse opus Dei; qui non est duplex assensus, etiam virtualiter, sed unicus, quo indivisibiliter, & immediate cognoscitur ordo creaturæ ad Deum; qui ordo non potest immediate, & directe cognosci, quin eo ipso indirecte, & in obliquo attingatur Deus, qui est terminus ipsius ordinis. Aliud est, quando unum cognoscitur propter motivum assentiendi, cui innatur credulitas, & assensus: qui assentiendi modus denotat indigentiam, & imperfectionem intellectus, indigentis alieno quasi baculo ad firmandum assensum objecti propositi, quod

Tomus II.

propriis quasi pedibus; & directo lumine indagare non potest; atque adeo ab alio quasi accipere, & audire cogitur, quod plenè non videt. Hactenus Card.

Sed enim, replicat quispiam; voluntas, quæ rem aliquam uno titulo seu modo possidet, potest velle eam habere, seu possidere alio titulo, vel modo. Ergo similiter intellectus, tametsi videat Deum per species proprias, poterit tendere in ipsum per fidem, ut novo modo eum habeat, scilicet per species alienas, & mediante revelatione. Respondet Lugo sup. num. 82. quidquid sit de Antecedente, Neg. Lugo. Consequentiam: quia, inquit, in casu Antecedentis voluntas non intendit solum illud bonum, quod jam possidet, sed aliquid aliud, quod nondum habebat, nempe habere illud duplici titulo; quod quidem est aliquid per se experibile, & ad quod possunt eligi media: si tamen voluntas de hac tituli duplicitate nihil curaret, non posset eligere denudò media, nisi forte ad majorem securitatem, ut, si forte primus titulus deficeret, maneret secundus: intellectus autem solum habet pro fine veritatem Conclusionis; neque enim curat de hoc, quod est habere veritatem Conclusionis per præmissas; sed solum de veritate Conclusionis, ad quam solum utitur præmissis: quare quoties hoc medium non affert majorem claritatem, vel certitudinem, vel securitatem, vel quid simile, non videtur posse intellectus uti eo medio ad solam veritatem acquirendam, quam jam plenè & immediate possidet. Ita Emin.

At ubi scriptum est, quod intellectus non possit uti eo medio, ut alio titulo, seu modo eandem veritatem, quam nunc plenè, & immediate possidet, acquirat? jam enim sup. diximus, Aliquos docere, Deum, qui scriptum directè, & immediate videt, nihilominus etiam seipsum cognoscere in, & ex creaturis; eo quod hic sit alius modus cognoscendi, qui nullam involvit imperfectionem positivam, ut ante dixi; & ideo creatura tali casu non est objectum motivum, sed tantum terminativum; ne alioqui Deus dependeat à creatura in cognoscendo se, quod foret imperfectionis in Deo, ut patet. Prorsus, inquit, in Deo; sed non in hominibus; & ideo Beatus potest moveri ab auctoritate divina ad acquirendam notitiam objecti per species alienas, estò habeat notitiam ejusdem objecti per species proprias; ac per hoc potest credere istud objectum, quod clarè videt; v.g. Deum esse unum, & Trinum; non enim solum cognoscit auctoritatem divinam, & revelationem; sed etiam propter auctoritatem, illique innixus assentitur unitati, & Trinitati. Sed hoc ultimum negat Card. sup. num. 84. dicens: Intellectus possidens plenè veritatem objecti potest assentiri præmissis, quæ ex se sufficerent ad assensum Conclusionis, si non invenirent plenè possessum ejus objectum: non tamen potest per illa media quærere, & procurare objectum Conclusionis, quod jam

X x 2

plenè

22.
Est voluntas rem, uno titulo possidens, altero titulo possidendam desiderare possit: Lugo.

Non tamen intellectus rem uno modo intuitivè cognoscit, alio modo obscure cognoscit: Lugo.

23.
Deum se ipsum cognoscit in se, & ex creaturis probabiliter de se: Lugo.

Lugo.

Tamen visio
beata, &
fides de facto
non sunt
simul.

plene aliunde possidet. Tunc autem intellectus videtur quætere objectum conclusionis per præmissas, quando propter eas, & iis innixus tendit ad veritatem conclusionis. Sic ille. Et sanè, si valeat hæc argumentum à voluntate, quæ eandem rem pluribus titulis potest possidere, jam intellectus etiam de ordinaria potentia simul eliciet ejusdem rei visionem, & obscuram notitiam; sicut voluntas de potentia ordinaria possidet rem pluribus titulis; quod tamen communiter negatur.

24.
Lugonis ra-
tiones pro-
bantes sunt.

Vri alia
aliorum.

Ex his omnibus confestim colligitur, rationem Lugonis, quàmvis probabilis sit, haud equidem intentum plene convincere. Sed neque, quod Alii dicunt; puta intellectum non posse plures actus eliciere non subordinatos; nam contra est, quod intellectus sit agens naturale; ergo, si illi plura objecta, determinata modo proportionato proponantur, eliciet plures actus; quod saltem verum est de potentia Angelica, vel etiam de humano intellectu, per potentiam Dei absolutam. Similiter rejicitur, quod aliqui insinuant; scilicet testimonium non posse movere in præsentia medii clari, ex eo, quod sit ita debile, ut indigeat morione voluntatis ad determinandum intellectum; sicut stella non movet in præsentia Solis; hoc, inquam, pari modo reprobat; quia non videtur ratio, quare voluntas, saltem per potentiam divinam, non possit tali casu cum objecto fidei movere intellectum. Ad simile de stella, & sole Resp. Card. sup. num. 103. Stellam verè illuminare partialiter, etiam coram sole, quoad aliquem gradum: non tamen apparet, eò quod totum spatium proximum cæli habet à sole æqualem lucem, & ideo non possumus visu discernere stellam à reliquo cælo. Hæc de fixis stellis intellige Venus enim sæpè cum sole apparet. Si dixeris: impossibile est, intellectum simul assentiri convictum ab objecto, & non convictum, prout fieret in nostro casu. Resp. quod etiam actus fidei possit esse necessarius quoad specificationem, saltem per divinam potentiam, necessitantem intellectum ad talem actum. Deinde, simul stant actus fidei divinæ, & humanæ, ut infra videbimus; & tamen non minus repugnat, intellectum esse fallibilem ex uno objecto, & infallibilem ex alio, quàm esse convictum, & non convictum: unde hæc contradictio non oritur ex eodem medio; adeoque non est ejusdem de eodem: sicut esse album ratione albedinis, & non esse album ratione nigredinis non sunt contradictoria opposita ratione diversarum formarum; & consequenter, de potentia Dei possunt esse simul.

25.
Vnde claret
implicantiæ
difficile da-
tur.

Scotus enim
asserit.

Igitur difficile valde est, solidum aliquod fundamentum absolutæ implicantiæ assignare, licet eam Multi doceant, etiam Scotistæ ducti auctoritate Scoti 3. dist. 24. §. Ad questionem, num. 13. in fine, ubi sit ait: Et illo modo accipiendi scientiam (scilicet propriè, ut accipitur primo Posteriorum) impossibile est, de eodem esse simul scientiam, & fidem. Et ibidem num. 17.

admittit, Prophetas, & multos alios Sanctos habuisse habitum præbentem magnum alacritatem, ita quòd, illo stante, non potuerunt non assentire veritati revelatæ: Illa tamen (loquitur) certitudo non fuit evidens ex evidentiâ rei; quia tunc contradictio esset, quod hujusmodi notitia, & fides simul starent. Præterea eodem loco §. ad aliud, num. 21. inquit: Cum igitur scientia, & opinio sint simpliciter incompatibiles in eodem de eodem, si aliquis habeat primo opinionem de aliquo, & superveniat demonstratio, corrumpitur opinio. Si scientia, & opinio sunt simpliciter incompatibiles; quanto magis visio beatifica, & fides? Et si est contradictio, quod notitia evidens ex evidentiâ rei, & fides simul stent; quis potest dubitare, quin secundum Scotum sit contradictio, quod visio beatifica, & fides simul stent?

Scio, Aliquis explicare Scotum de impossibilitate naturali; sed tu cogita, an illa, quæ solum repugnant naturaliter, sint simpliciter & absolute incompatibilia, & non potius simpliciter & absolute composibilia. Similiter, an contradictoria per Deum possint esse simul vera. Hinc Del. Castil. lib. disp. 4. q. 2. quia discipulus Scoti, conatur ostendere absolutam repugnantiam, etiam in ordine ad potentiam divinam; idque hac ratione, quam existimat esse de mente Scoti. Assensus hæc per se debet versari circa articulum non visum privativè; ergo non potest adhuc de potentia Dei simul stare cum visione, seu cum scientia intuitiva actuali circa illum. Patet Consequentia; quia visio hujus objecti, & privatio visionis hujus objecti, sive esse objectum visum, & non esse privativè visum non minus repugnant in subiecto intellectus, & in subiecto objecti, quàm aerem esse lucidum, & simul esse privatum luce; sed hoc repugnat potentie Dei, ergo & illud. Antecedens in quo est difficultas, probatur; quia de ratione essentiali objecti fidei non est, quod non sit visibile; sed quod sit non visum; nam de ejus ratione essentiali est, quod sit rerum non apparentium, juxta illud Apostoli ad Hebræos 11. Fides est substantia rerum sperandarum, argumentum non apparentium. Ergo de ejus intrinseca ratione est, quod careat actuali visione sui objecti, qui posset denominari visum; sed tam careat actuali visionis, quàm carentia esse visum in subiecto apto, nato; quia tam intellectus ad habendam visionem, quàm objectum ad habendum esse visum habent potentiam & aptitudinem; ergo in illis talis carentia est privatio. Sic ille. Resp. Adversarii; ut fides sit non apparentium, satis est, quod sit non apparentium positè, hoc est, de objecto non apparenti, seu non viso per ipsam revelationem positivam obscuram, per quam à Deo revelatur; non tamen requiri, quod sit de objecto non apparenti, & viso per aliam ostensionem, & revelationem claram, quam ipsum objectum potest habere per proprias, & intuitivas species. Et insuper per proprio dato, quod requiratur carentia apparentium, non

non requiritur privativa, sed satis est, quod sit negativa, illa scilicet, quæ sequitur tamquam propria passio ad revelationem, quæ eo ipso, quod est positiva obscura, non est clara; sicut ex eo, quod nigredo est nigredo, non est albedo; & consequenter, sicut ista possunt esse simul de potentia Dei absoluta, ita & illa.

Sed contra (inquit Del Castillo sup. num.

11.) revelatio positiva obscura, præcise spectata solum constituit objectum fidei non apparibile, seu non visibile per ipsam, non tamen non apparet, seu non visum: quia sicut revelatio objecti, siue ostensio illius per species impressas proprias, & evidentes non dat objecto esse visum, sed solum dat esse proximè visibile; ita revelatio facta per species vel universales, vel alienas (qualis est revelatio objecti fidei) non dat objecto non esse visum; sed solum dat non esse visibile per illam; sed de ratione objecti fidei est, quod sit non visum; ergo ultra revelationem positivam obscuram requiritur objectum fidei, quod habeat annexam earentiam actualis visionis, tamquam conditionem objectivam per se requisitam. Hæc ille. Dices: disparitas est inter revelationem obscuram objecti fidei, & ostensionem evidentem ejusdem objecti, quod hæc in actu primo, cum solum includat species impressas, solum dat objecto esse visibile: at illa, cum præter species impressas includat actualem cognitionem obscuram objecti revelati, non solum dat objecto esse non visibile, sed etiam esse non visum; tamen hoc esse non visum vel est ipse actus positivus obscuræ cognitionis, seu revelationis, vel negatio, quam Dialectici vocant infinitantem, secuta ad illam. Resp. Del Castillo sup. num. 13. Esse non visum, de quo procedit nostrum argumentum, non debet sumi per ordinem ad revelationem obscuram; sed per ordinem ad actum clarum visionis: porro in ordine ad hunc, revelatio obscura non constituit objectum non visum, sed solum non visibile, ergo ultra revelationem positivam, & ejus negationem infinitantem consecutam debemus addere earentiam visionis actualis ipsius objecti.

Majorem sic probo: quia negatio, quæ sequitur ad talem revelationem obscuram positivam, non est magis non visio, quam non opinio, non lapsus, non homo &c. quia, cum sit negatio infinitans, omnia entia non talia, etiam si sunt infinita, negat: sed esse non visum, quod est de ratione objecti fidei solum negat aliquem actum determinatum ipsius intellectus, qui non est alius, quam actualis visio ipsius objecti; alias non distingueretur actus fidei ratione objecti determinati, sicut distinguuntur reliqui actus determinati ratione objecti determinati; & idem esset dicere, Non apparet, ut dicere, Non homo, non lapis &c. Ergo non visum, quod est de ratione objecti fidei, non debet sumi tantum per ordinem ad revelationem obscuram positivam, ex qua oritur prædicta negatio infinitans; sed per ordinem ad

actum clarum visionis, ejus sit actualis privatio. Minor ex se patet, quia revelatio obscura intrinsece non habet aliud, quam propriam entitatem, & negationem consecutam infinitantem, ratione quarum constituit objectum ineptum, ut ratione ipsarum terminet visionem, & sic solum constituit non visibile, seu non apparibile per ipsam; ergo intrinsece solum habet, ex quo ipsum objectum constituitur non visibile; non autem habet, ex quo constituitur non visum. Huc usque Del Cast.

Qui ibidem num. 14. confirmat suam sententiam variis testimoniis Patrum, à nobis in principio hujus Sectionis relatis, quæ, si intelligantur, sicut sonant, indubiè ipsi favent; uti etiam Scriptura ad Hebr. 11. jam non semel allegata. Quod probè scientes Adversarii, ut suam opinionem tueantur, respondent ad Scripturam, fidem esse argumentum non apparentium, partim quatenus objecta fidei per ipsam fidem non sunt evidenter, partim quatenus fides non exigit rei visionem, quin potius ordinariè est circa ea, quæ non videntur, quamvis etiam circa alia verari possit, ut hoc sit accumulativè, non exclusivè dictum. Sicut (inquit Lugo sup. num. 98.) in verbis præcedentibus: *Fides est sperandarum substantiarum rerum, non est sensus, quod fides solum se extendat ad objecta, quæ sperantur, hoc enim est falsum: sic in verbis sequentibus sensus non est, quod fides solum probet res non apparentes: quia Paulus solum vult probare necessitatem fidei ad credenda, quæ non videntur, sed sperantur; hoc tamen non excludit fidei utilitatem ad alia credenda. Non est ergo illa definitio, quæ competat singulis actibus fidei; sed virtuti fidei, quam describit per efficaciam ad sperandas res futuras, & ad credenda ea etiam, quæ non videntur: sicut si diceret: charitas est amor inimicorum, etiam propter Deum, non coarctas charitatem ad diligendos solos inimicos, sed explicat ejus efficaciam: Hæc Card. Sed quæro ego: Paulus dicit Fides est argumentum, etiam non apparentium? Scriptura uspiam definit, charitatem esse amorem amicorum? Aut fortè esse amorem inimicorum? Nonne charitas communiter definitur: Amor Dei propter se, & proximi propter Deum?*

Rogas, quid Adversarii respondeant ad dicta Patrum? Audi Lugonem sup. Dicitur, inquit, fides rerum, quæ non sciuntur, quia mysteria nostræ fidei regulariter & communiter non sciuntur; licet unus, vel alius doctus habeat aliquam evidentiam de uno, vel de aliquo articulo in particulari. Rursus: fides est de objecto non scito formaliter, per ipsam fidem: & in hoc sensu PP. sæpè dicunt, non debere queri experientiam rerum, quas credimus, ne excidamus à fide; loquuntur enim de experientia, cui innitatur assensus, quatenus aliqui curiosi experientiam desiderabant: hæc enim jam non esset fides, ut colligitur ex illis verbis Christi: *Quia vidisti me & thoma, credidisti, ubi sermo est de assensu*

28.

Et adducis pro sua sententia varia Patrum testimonia.

Lugo.

Adversarii, non apparente variè explicant, ut sit cum visione clara.

29.

Variè etiam ad dicta SS. Patrum respondent. Lugo.

sensu, fundato in ipsa experientia sensuum: credere ergo, quia videmus, non est fides; credere tamen, quando scimus, potest bene esse fides, & hanc scientiam concomitantem PP. non reprehendunt; sed illam, cui innitatur fides, & sine qua homo non credat propter præcisam revelationem Dei. Hucusque Eminen. Breviter, Patres nihil aliud volunt, quam me non credere per visionem, & videre per fidem, sive visionem non esse fidem; & fidem non esse visionem. Credis hoc? Quid si ego dicerem: nemo potest videre corporaliter, & eodem tempore idem objectum intelligere, scilicet per corporalem visionem, quis non rideret?

Cur ergo D. Greg. sup. & S. August. Tract. 79. in Joan. respondent, Thomam aliud vidisse, & aliud credidisse; si fides non requirit in suo objecto carentiam esse visi, & consequenter in intellectu carentiam visionis? Hæc autem eo ipso, quod est in duplici subjecto apto nato ad habendam visionem, & esse visum, scilicet in objecto, & intellectu, est privatio.

Nec obstat, inquit Del Castil. sup. num. 15. quod aliqui Adversarii respondent, quod Patres loquantur de aliquibus fidei articulis, de quibus in via non potest haberi evidentia. Sed hoc sine fundamento dicitur, quia Patres indistinctè loquuntur de omnibus, quia loquuntur de natura fidei; quæ omnes eodem modo creduntur. Sic ille. An verè, festinè cognoscas, si verba SS. Patrum maturè expenderis. Interim Aliqui ex illis verbis Christi: Quia vidisti me Thoma, credidisti, inferunt: ergo fides potest esse de visis. Sed hallucinantur, quippe non dixit Christus: Quod vidisti, Thoma, credidisti, ut dicere debuisset, si isthæ consequentia foret legitimæ, Quia vidisti. Unde (inquit Eminen. sup. num. 100.) oriebatur difficultas, quia, si assensus fundabatur in visione, non poterat esse fides. Ad quod dubium potuissent quidem respondere Patres, prout alii respondent, verbum illud, Credidisti, non accipi in significatione stricta, prout significat solum assensum propter auctoritatem testificantis; sed in latiori significatione, prout extenditur ad omnem assensum intellectualem. Voluerunt tamen ostendere, quomodo posset etiam retineri in significatione stricta, & significare assensum fidei, qui haberet pro motivo formali auctoritatem, & revelationem Dei. Quare illud: Quia vidisti, noluerunt esse motivum formale; sed occasionem, seu motivum extrinsecum. Non enim vidit Thomas divinitatem; quam tamen credidit: visio tamen humanitatis rediitque movit ad credendam revelationem, quæ idem Christus testatus fuerat suam divinitatem: sicut visio etiam miraculorum movet ad credenda mysteria fidei, quæ non videntur. Quare sicut verum est dicere: quia vidisti miracula, credidisti Incarnationem, vel Trinitatem; ita verè dictum est: Quia vidisti me Thoma, scilicet viventem, credidisti, nempe me esse Deum. Ita Lugo. Alii sic explicant illa verba: Quia vidisti me Thoma,

Varie etiam
explicant
illa verba:
quia vidisti
me,
Thoma,
credidisti.
Lugo.

id est sensibus curiosè me explorasti, credidisti, me surrexisse à mortuis, & consequenter me esse Dominum Deum tuum, sive vetum Deum, & hominem.

Sed difficultas tunc manet, qui poterit credere, quod videbat. Ad quam dico (audiri de Thomæ Herinex sup. num. 36.) potuisse resurrectionem concurrente divina auctoritate credere: nam (ut omitam, quod Thomas non vidit resurrectionem fieri, sed factam esse indicium ex sensatione desumptis collegerit) etiam illam fieri oculis vidisset, inde non habuisset per se etiam & physicam facti evidentiam, cum visio ocularis tantum feratur in externam speciem, cui posset subesse falsitas per sensum illusorem. Quare, visæ etiam resurrectione, & Christi redidivi corpore, existimare potuisset, se phantasma, vel visum videre. Nam Petrus Angelum eorum se cernens, & ab eo contractatus, nesciebat quia verum est, quod fiebat per Angelum: & Dominus super mare ambulante, dicebant Discipuli, quia phantasma est: & Angeli in corporibus assumptis apparebant esse veri homines, quales tamen non erant. Fidei proinde debet manere locus, ut ex ejus lumine magis homo firmetur, quam ex sensuum operatione. Et nihilominus adhuc Thomas aliud vidit: nempe speciem externam, aliud credidit, nempe tum Verbum, & rediivam humanitatem (quæ per se non videbatur) tum divinitatem. Hæcenus Episcopus Iprensis.

Sed contra hoc est: quod Petrus, & Ioannes viderunt Christum crucifixum: sed unus articulus fidei est de Christo homine crucifixo: igitur final habuerunt notitiam intuitivam, quia ille homo crucifixus est: & fidem, quia non est dicendum, ex se extra fidem, vel cognitionem fidei qui hoc viderunt. Ita argumentatur Scotus sup. num. 1. Respondet num. 21. Si tenetur, quod omnium articulorum sit una fides: potest dici, quod habuerunt fidem de aliis articulis, & ita credidissent, ipsum esse crucifixum, si non vidissent; sed ex quo viderunt, non crediderunt pro tunc, nec unquam postea, recognoscendo illius crucifixionem, habuerunt fidem de ea, fuit nec dum viderunt intuitivè: habebant tamen habitum, quo illud credidissent, si non vidissent. Ita Doct. Subtilis. Herinex sup. num. 40. ait, fuisse se locum fidei circa crucifixionem, & similia mysteria, ab Apostolis, & aliis intuitivè cognita pro tempore, quo evidentia rei se non ingerebat intellectui ipsorum, hoc attendente solum ad motivum fidei, sepositâ consideratione mediæ evidentis: aut certe ipsos aliud vidisse, aliud credidisse; credidisse inquam, mysteria ista, quæ concernentia Deum hominem, qui conceptus, crucifixus &c. credebatur, non potuit videbatur. Imò (addit) cum experientia sensuum per se solum tenderet in speciem externam, probabilissimè erat locus fidei firmiter etiam circa mysteria ista, quæ humanitatem comcernebant. Quod si denique actualis istorum fides ob ingerentem se fugiter evidentiam prædictis non potuisset constare, non fuisse

et utique ipsi aliter, quam in præparatione animi necessaria. Hæc ille.

Itaque argumentum Adversariorum, de-
sumptum ex istis verbis Christi: *Quia vidisti me*

Thoma. &c. nullius pili est. Neque magis efficax
aliud, quod accipiunt ex his verbis Apostoli

Hebr. 11. v. 6. *Credere oportet accedentem ad Deum,*

quia est. Ergo Philosophus gentilis, qui haberet
evidentem cognitionem existentiae divinæ, non

posset ad Deum accedere, id est justificari; quip-
posset non posset credere, Deum esse. Et consimi-

liter, cum Angeli, secundum Scotorum, habue-
rint ab initio infusas species, quidditative ab-

stractive repræsentantes divinam essentiam,
non potuissent habere ejus fidem, ac proinde

nec justificari. Resp. ut ut sit de his speciebus,
de quibus tractat Scotus 2. dist. 3. qu. 9. num. 6.

& nihil certi habetur, ut notat Scholium præfi-
xum illi num. quāquam Doctor ostendat, non

non fuisse inconveniens, quod Angeli eas ha-
buissent, nullatenus tamen dicit, eos habuisse

notitiam claram, & quidditativam Deitatis,
quæ sola repugnat fidei. Quantum ad Philo-

sophum Gentilem, ut non posset simul cog-
noscere evidenter, & credere Dei existentiam,

quidni succurrat? Quia, inquis, non potest
esse actus fidei de aliqua veritate, in eo, qui

habet habitalem notitiam evidentem ejusdem
veritatis quin simul habeatur ejusdem verita-

tatis actualis notitia evidens: nam quod
quis aliquando actu non assentitur, sit, quia

actu non repræsentatur objectum; atqui dum
idem objectum fide creditur, actu repræsentat-

tur; ergo eidem necessariò actu evidenti as-
sentiet, inclinante intellectum ad hoc notitiā

habituali. Quod confirmatur 1. quia intelle-
ctus est potentia ex natura sua necessariò a-

gens, adeoque actionem suam suspendere non
potest, quādoque ad agendum requisita

adsunt. Confirmatur 2. à simili; quia oculis
aperitis, & objecto sufficienter emittente spe-

cies, non potest visus suspendere visionem,
quantumcumque aliquis testimonio suo con-

tur rem visam persuadere. Resp. Neg. Antee-
dens, ejusque probationem: nec enim suffi-

cit ad assensum præbendum alieni propositioni,
quod ipsa intellectui repræsentetur; sed etiam

debet motivum ejus, propter quod assenti-
mur, repræsentari: unde, cum non obstante,

quod propositio aliqua repræsentetur, possit
voluntas imperio suo divertere intellectum, ut

potius consideret motivum fidei, quàm claræ
notitiæ, vel e contra; potest etiam intellectus

vi ejusdem imperii assentiri assensu fidei, non
obstante, quod ejusdem propositionis habeat

evidentem habitalem notitiam.

Ex quo habetur solutio confirmationum:
quāvis enim intellectus sit potentia necessa-

ria, ac proinde non possit suspendere assensum
positis omnibus requisitis; potest tamen vo-

luntas suo imperio unum ex requisitis tollere,
impediendo v.g. ne intellectus consideret illud

motivum; hoc autem non potest facere oculis
aperitis, & objecto sufficienter emittente

species; quia sensus non subsumit imperio vo-

luntatis, nisi quatenus organa eorum imperio

voluntatis præpeditur; aliud est de intelle-

ctu, qui voluntati obedit politicè, seu civiliter.

Igitur, ut dictum istud Apost. *Oportet credere*

&c. locum habeat tam in Angelis, quàm
in hominibus, qui habent evidentem noti-

tiam existentiae Dei, satis est, quod, si non
simul, successivè tamen possint eam credere.

Aliter ad hoc argumentum de Philosopho
Resp. Herincx sup. num. 38. Admitto (inquit Herincx.

ille) simpliciter, posse talem Philosophum
simul seire, & credere existentiam Dei; sed

scientiā à posteriori, & ex creaturis desumptā,
quæ non est propriè & Strictè dicta scientia,

scilicet immediata, aut per proprias & intrin-

secas causas, de qua Scotus solum loquitur,
ut patet ex dist. 24. num. 13. & 17. Constat

titque noster Franciscus Del Castillo disp. 4. num.

28. & seqq. Et meritò: nam hæc scientia non
generat perfectam evidentiam de objecto, cu-

jus propria natura, & secundum intrinseca sua
considerata ex hoc nobis evidenter non pate;

utpote quæ per proprias species non cognos-
citur. Sicut ex viso fumo evidenter infertur

existentia ignis, cujus tamen natura ex hoc in
se non evidenter cognoscitur. Prout etiam ex

evidenter cognita veritate Dei, & ejusdem
revelatione infertur evidenter, quod sit ver-

um, esse v.g. Deum trinum, & tamen connexio
Trinitatis cum Deo in se manet nobis inevi-

dens. Imò credendo articulo revelato etiam
ferimur per assensum in ipsam primam verita-

tem revelantem, & quidem, frequenter saltem,
evidenter cognitam. Quare adhuc fides erit

rerum non apparentium; quæ scilicet in se
non solum non videntur, sed etiam intrinsecè

spectatæ manent inevidentes, quatenus in pro-
priis terminis, & per proprias species non

cognoscuntur. Ita Episcopus Ipres.

Nec obstat (inquit Del Castillo sup. num.

31.) quod prædicta scientia terminetur ad in-

fallibilitatem divinæ auctoritatis ut quod, fides
verò ut quo. Quia contra est 1. quod, licet hoc

sit verum, nihilominus tamen non potest ne-
gari, quod terminetur ad idem objectum. Se-

cundò; quia majus videtur inconveniens, quod
objectum quo fidei sit simul seitur, & credi-

tum, quàm objectum quod; nam objectum
quo est ratio credendi objectum quod, & sicut

est magis creditum, deberet esse magis obscu-
rum. Tertiò; quia objectum quod, seu articu-

lus creditus posset esse divina ipsa auctoritas,
ut quando quis propter ipsam divinam aucto-

ritatem credit, quod Deus habet auctoritatem
infallibilem in dicendo: ergo in hoc casu de

objecto, quod creditur, esset simul scientia, &

fides. Sic ille. Itaque non omnis scientia re-

pugnat fidei, ut adhuc dixi Conclus. 1. & infra

iterum dicemus. In hac Conclusionem solum
loquimur de visione beatifica, quæ ab omnibus

dicitur absolute & simpliciter evidens, utpote
causata per lumen gloriæ, quod manifestat

divinam essentiam per proprias species, & in

par-

*Cui intel-
lectus obe-
dit politicè.*

Del Castil.

*Scientia à
posteriori
optime fit
cum fide.*

*35:
Objecto
solviuntur.
Del Castil.*

*Nulla im-
plicatio in
fide & scientia
in laud.*

particulari. Et hæc cognitio probabiliter non admittit simul fidem de eodem objecto, nequidem per Deum.

36.
Varia appa-
rent impli-
cantia in
visione bea-
ta & fide.

Opponunt
varia ad-
versarij.

Sed contra, dicit aliquis, nulla est repugnantia ex parte objecti; quia licet sit idem objectum materiale, quod attingitur, sunt tamen diversa media, & diversa objecta formalia, sub quibus attingitur. Nec etiam est repugnantia ex parte subiecti; quia subiectum proximum evidentiæ, & inevidentiæ, obscuritatis, & claritatis non est intellectus, sed sunt ipsi actus fidei, & visionis; sicut subiectum proximum bonitatis, & malitiæ moralis non est voluntas, quia hæc tantum est subiectum remotum; sed sunt actus ipsius: ergo non repugnat, quod de potentia Dei absoluta possint esse simul actus fidei, & actus scientiæ intuitivæ. Et confirmatur: quia non esse visum, quod est de ratione objecti fidei, non est negativum, sed positivum; quia est ipsum objectum materiale, per revelationem positivam obiecti propositum, vel si est negativum, scilicet, non esse clarè propositum, non tamen est privativum; sicut non esse album, quod sequitur ad esse nigrum, non est privativum, sed negativum: ergo sicut albedo, & nigredo de potentia Dei possunt esse simul, ita assensus fidei, & actus scientiæ intuitivæ. Consequentia patet, quia; si aliquid obstar, esset contradictio objecti visi, & objecti non visi, quæ ex prædictis actibus posset oriri; hæc autem jam patet, quod non oriatur.

37.
Respondet
Del Castil-
lo objectum
fidei est non
visum pri-
vativè.

Objectum
visionis vi-
sum positi-
vè.

Atque hoc est principale fundamentum Adversariorum, ad quod sic Respondet Del Castillo sup. num. 16. Repugnantia hic primariò oritur ex parte objecti, & secundariò, seu de Consequenti oritur ex parte subiecti; quia, cum objectum, quod respicitur à fide, debeat esse non visum privativè, ut probavimus, repugnat per locum intrinsecum, quod simul sit positivè visum, & sicut esse visum provenit à visione, cum qua repugnat carentia visionis; ita esse non visum provenit à carentia visionis, quæ debet esse in subiecto, quod est intellectus, unde non repugnat solum ex parte objecti, sed etiam ex parte subiecti. Et hoc subiectum non debent esse ipsi actus fidei, vel revelationis; quia hæc inevidentia non est negativa, quæ tanquam propria passio sequitur ad entitates positivas ipsorum; sed debet esse privativa, quæ proximè & immediatè inhæret in ipso intellectu, sicut & ipsa visio, quæ privatur. Et per hoc patet ad confirmationem; quia esse non visum, & esse visum in præsentia materia non se habent sicut esse album, & non esse album secutum ad nigredinem, quæ est negatio infinitatis; sed sicut aer cum luce, & cum privatione lucis. Sic ille. Resp. Adversarii; gratis asseri, illam privationem omnis visionis, esse conditionem essentialiter requisitam ad assensum fidei; adeoque eadem facilitate posse negari, quæ ab illo Auctore affirmatur. Tu cogita, an rationes supra positiæ eam non reddant saltem probabilem; quod nobis sufficit, ut Scoti adhereamus.

Quæ cum ita sint, persisto in Conclus. & rursum dico: Concurrentibus in eadem intellectu lumine gloria, & motivo fidei, non elicitur saltem de potentia ordinaria, ejusdem rei visio, & obscura notitia. Quis ergo actus causalibus? Indubie clara visio; cum enim lumen gloriæ non dependeat à motione voluntatis, vel à non volente, eorum motione illius, sicut medium fidei; sed agat naturaliter, & necessariò, ipsum erit quod statim causabit actum suum, in cuius actus præsentia (inquit Del Castil. sup. num. 20.) non poterit causare medium fidei; cum hæc per se requirat carentiam illius, tanquam conditionem objectivam per se, non secus ac requirit carentia possessionis in objecto ipsi, ut possit movere ad actum sperandi. Sic ille.

Ex quo etiam sequitur ultima pars Conclusionis scilicet: *Sed neque tertia quedam notitia ex ambabus mixta.* Quia nimirum sic idem assensus esset evidens, & inevidens privativè, juxta Del Castil. Imò tamen solum negativè foret inevidens, sufficit; quippe repugnat, evidentiæ positivæ, quæ est de ratione essentiali visionis, esse inevidentiam negativam, vel causam illius, sicut repugnat, quod albedo sit causa non albedinis. Probatur 2. quia in casu posito concurrunt duo motiva totalia, diversa specie, quæ singula possent causare actum specie distinctum; quod autem concurrant in eodem tempore, & in eodem subiecto non facit illa coalescere in unum, atque adeo nequeunt causare unum & eundem actum; utpote, qui deberet habere differentias plures ultimas, & consequenter collocari immediatè sub diversis generibus, aut speciebus. Censet, quod ex motivo spei, & charitatis, simul tempore concurrentibus, possit procedere unus numero actus? Si quis (inquit Suarez Disp. 3. Sect. 9. num. 13.) actu consideret humana testimonia simul cum divino fidei nostræ, non elicit unum assensum, qui eminenter sit fides humana, & divina; & qui considerat duo media demonstrativa ejusdem veritatis, unum physicum, & aliud mathematicum, non efficit unam Conclusionem, seu actum scientiæ, qui eminenter sit actus Philosophiæ, & Mathematicæ, sed potius duplicem, utrumque in sua specie perfectum. Et qui considerat, Deum esse summum bonum, propter se amabile, & esse summum bonum proprium hominibus, non elicit unum amorem, qui eminenter sit amicitia, & concupiscentiæ, quæ omnia suppono tanquam nota, neque scio, aliquem dixisse contrarium. Sic ille. Verè, an falsò, patebit ex infra dicendis. Probatur tertiò, quia sicut intellectus citra plures Conclusiones ex diversis motivis non potest habere unum actum; ita nec etiam circa eandem Conclusionem; quippe sicut una Conclusio determinat sibi unum motivum; pari ratione etiam unum motivum, quia motivum cum intellectu est sufficiens & adequata causa unius actus: ubi ergo est intellectus & plura motiva, necessariò erunt plures actus; cum intellectus sit potentia naturalis, quæ

que naturaliter agit, quantum sibi possibile est.

Atque hinc patet, quare potius in Aliquo-
rum sententia voluntas possit unum actum
elicere ex diversis motivis; quia nimirum non
est causa naturaliter agens, ac proinde obje-
ctum propositum sub uno motivo non deter-
minat ipsum ad actum. Et quamvis intellectus
possit determinari ad actum per voluntatem,
tamen non ita, quin si proponantur diversa
motiva, intellectus, sequens vim suam natura-
lem, producat plures actus. Sed contra 1. assen-
sus præmissæ fidei, & assensus præmissæ evi-
dentis concurrunt ad eundem assensum. Con-
clusionis. Resp. illa esse principia sibi subor-
dinata, & partialia, quæ nequeunt se solis as-
sensum Conclusionis causare. Deinde: ratio
motiva hic est solum unica, scilicet medium
sylogisticum, per illas præmissas intellectui
applicatum; hoc autem est unicum, ut patet.
At verò in casu nostro est duplex medium,
scilicet lumen gloriæ, & auctoritas divina,
quæ theoriam sufficientem ad causandum assensum
sibi proportionatum: cumque actus visionis
beatæ ex alio medio, scilicet auctoritate divina
nihil certitudinis, aut claritatis possit habere,
quod non melius, aut saltem æquè habeat ex
proprio medio, puta lumine gloriæ, de poten-
tia saltem ordinaria hoc medium non admittere
concursum illius medi ad suum eundem
actum; frustraneus quippe esset talis concursus:
unde intellectus ordinariè non movebitur
ad medio fidei, sed à solo medio visionis; poten-
tia enim semper inclinant in illud, quod est
perfectioris, & non quod est imperfectioris,
quando perfectius habere possunt, præsertim
potentiæ naturales.

Denique probatur nostra Conclusio hac ra-
tione: illa tertia entitas non continet eminen-
ter omnem perfectionem visionis, & fidei; quia
sic ille actus non haberet formaliter proprie-
tates interiorum specierum, ex quibus compo-
nuntur: ut patet in colore medio, v. g. ceruleo,
qui non habet formaliter proprietates albedi-
nis v. g. & nigredinis, ex quibus componitur:
jam autem in illo unico actu esset evidentia, &
certitudo ejusdem speciei cum evidentia vi-
sionis, & certitudine fidei; ergo non est ibi
eminentia. Confirmatur: quia ex duabus cau-
sis non potest oriri effectus, qui eminenter
contineat perfectionem utriusque causæ, quia
talis effectus excederet perfectionem intensi-
væ causæ, quod dici non potest. Sic v. g. si ex
animalibus diversæ speciei generetur unum
tertiæ speciei, hæc tertia species non continet
eminenter illas duas; quia esset perfectior utra-
que; res quippe simplex, eminenter continens
plures, & omnes perfectiones earum, necessa-
rio debet esse excellentior utraque; hoc autem
(inquit Suar. sup. num. 14.) in illo exemplo
nunquam invenitur, ut experientia constet, &
ratione; quia quando effectus est æquivocus,
potius ipse debet eminenter contineri in cau-
sa, quam eminenter continere causam. Ergo

Tomo II.

illa tertia entitas non erit eminenter visio, &
fides. Non etiam formaliter: quia sic pro-
prietates repugnantes, v. g. claritas, & obscu-
ritas formaliter uni & eidem actui compe-
terent.

Resp. Lugo sup. num. 119. illum assensum
esse obscurum respectu revelationis, quam
nullo modo clarè, sed obscurè repræsentat: at
verò respectu rei revelatæ absolute esse cla-
rum; licet enim dici posset non tendere clarè
in rem revelatam sub motivo revelationis, non
tamen debet dici absolute tendere obscurè;
quia obscuritas simpliciter non solum signifi-
cat præcisionem, sed realem carentiam clarita-
tis, quam carentiam ille assensus non habet:
non est autem de ratione actus fidei, quod
absolute sit obscurus respectu rei revelatæ; sed
quod non repræsentet eam clarè ex vi revela-
tionis. Quod idem de evidentia cum propor-
tione dicendum est. Ita Emin. Sed videtur
petere principium: nam Alii asserunt, actum
fidei debere absolute esse obscurum respectu
rei revelatæ, ut sup. audivimus ex Del Castil.
qui, licet doceat, unum & eundem actum posse
esse fidem naturalem, & infusam, negat tamen,
eundem numero actum posse procedere, ad-
huc de potentia Dei absoluta, à motivo fidei,
& à motivo scientiæ propriæ, seu per proprias
species, qualis scientia est visio beatifica, de
qua hic tractamus. Probat à priori; quia repu-
gnat per locum intrinsecum, quod idem nu-
mero actus sit evidens, & inevidens privative;
sed actus, qui procedit à motivo scientiæ per
propriam speciem, esset evidens, & in quantum
procedit à motivo fidei, esset inevidens privati-
vè; ergo &c.

Et confirmatur; quia, etiam si fides non ha-
beret inevidentiam privativam, haberet nihilo-
minus inevidentiam negativam; sed actus
scientiæ propriæ, in quantum talis, haberet
evidentiam positivam: ergo evidentia positiva
esset inevidentia negativa, vel causa illius,
quod non minus repugnat, quam quod albe-
do sit causa non albedinis: ergo etiam de po-
tentia absoluta non potest idem numero actus
esse fidei, & scientiæ per proprias species. Hæc
ille. Quæ ego sup. perstrinxi, & non convin-
cunt intentum, nisi apud illos, qui admittunt,
illam inevidentiam esse necessariam. Et ideo
addidi alias probationes, quæ nec ipsæ om-
nino efficaces sunt, ut latè ostendit Lugo disp.
2. Sect. 3. ubi tenet oppositam sententiam. Pro-
bat autem eam hac ratione num. 114. quia,
Deo revelante idem mysterium per tres, vel
quatuor revelationes, possum unico assensu
credere mysterium propter omnes illas reve-
lationes, & tamen singulæ sunt diversa nu-
mero motiva formalia sufficientia: ergo sicut
eodem numero actu possum assentiri propter
motiva numero diversa; sic etiam eodem
assensu in specie possum assentiri propter
motiva specie diversa. Sic ille. Sed facilè Re-
spondetur in nostra sententia, revelationem
non esse motivum, sed solam auctoritatem
divinam,

Yy

42.
Lugo ponit
illam noti-
tiam obscu-
ram & cla-
ram.

Sed peto
principium.
Del Castil.

43.
Evidentia
& inevi-
dentia in
eodem actu
repugnant.

Lugo tenet
oppositam
sententiam.

Rationes
ejus facilè
solubiles.

*judicium
hypotheticū
est com-
plexum.*

divinam, quæ cum sit eadem in omnibus istis revelationibus, quid mirum, si unus numero actus elici possit? Confirmat suam probationem Lugo; quia iudicium mentale hypotheticum, quo ego iudico, Petrum esse Romæ, & esse doctum, habet duo objecta specie distincta, quorum singula potuissent terminare singulos actus seorsim; & tamen potest intellectus unico actu utrumque objectum complecti. Resp. istum actum esse eodem modo complexum, sicut ejus objectum: cum ergo objectum non sit unum, neque actus erit unus, nisi hypotheticè, ut sic loquar, hoc est, compositus ex duobus actibus simplicibus. Confirmat 2. exemplo specierum moralium: nam idem actus potest habere plures malitias, alioquin specie diversas, v.g. voluntas furandi propter luxuriam. Resp. disparitatem esse, quod actus malus propriè non specificetur ab objecto, sed à rectitudine, quâ privat; potest autem privare pluribus rectitudinibus, ut patet in exemplo posito, in quo voluntas illa privat rectitudine iustitiæ, & castitatis. Et maximè, cum malitia non debeat intendi, ut actus sit malus, sed sufficiat eam cognoscere, quæ cognitiones non specificant actum voluntatis.

*44.
Conclusio
repetitur.*

Hæc dicta sint disputationis ergo, non autem resolutionis, nisi inquantum spectant ad visionem, & fidem; nihil enim aliud Conclusio nostra docet, quam, occurrentibus in eodem intellectu lumine gloriæ, & motivo fidei, intellectum viâ ordinariâ non eliciturum duos actus, unum visionis beatificæ, & alterum fidei, neque unum tertium, sed solam visionem beatificam; utpote quæ sola præstat intellectui totum, quod fides, vel alius tertius actus ipsi posset præstare. Quidquid sit de absoluta possibilitate, quæ planè incerta est, non solum defectu experientiæ, quis enim experitur, se duos actus simul, vel unum elicere? sed etiam defectu efficacia rationis pro utraque parte. Maneat ergo utrique sententiæ sua probabilitas. Si autem à me queritur, an eadem sit ratio fidei habitualis, ut nec ipsa possit stare naturaliter cum visione beatificæ. Resp. & erit

CONCLUSIO III.

Naturaliter consistunt lumen gloriæ, visio beata, & habitus fides.

*45.
Non repugnant lumen gloriæ, visio beata, & habitus fidei.
Scotus.*

Quæ enim repugnantia inter illa? Nullam invenio, saltem propriè dictam: sed neque Doctor Subtilis, qui 3. dist. 31. qu. un. 5. Respondeo, num. 2. sic ait: Quod si succedant (in patria) aliqui actus repugnantes illis, qui nunc habentur, ut videre, & tenere, succedant, credere, & sperare; illi actus succedentes non habent propriè impossibilitatem ad habitus fidei, & spei. Probat: Quia, Paulus in rapta habuit saltem

actum visionis: & tamen non erat in eo evacuatus habitus fidei: igitur ille actus non repugnat habitui fidei. Quomodo evidentiùs posset docere nostram conclusionem? Pergit: Non ergo evacuatur (in patria) fides, & spes, quia succedat eis aliquid impossibile; sed quia essent superflui; & deinde propter alias rationes. Quando ergo Scotus 3. dist. 24. qu. un. 5. sed si loquamur num. 17. dicit: fides non potest stare non potest scientia propriè dicta, quia termini non apprehenduntur in particulari sub propriis rationibus, ideo principia non sunt nota ex evidentia rei, & per consequens conclusio non est scientifica; alioqui tota Geometria, & fides staret simul: habetur tamen cum fide à multis aliis habitibus, quo assentitur veritati Scripturæ sumitur, & non uni veritati propter aliam, sed cuiuslibet immediatæ. Hic, inquam, Doctor intelligendus est de fide actuali: nam in ead. q. 5. ad aliud, num. 21. admittit, quod Apostoli simul eum intuitiva cognitione crucifixionis habuerint habitum fidei, qui inclinasset in illud objectum, nisi talis notitia adfuisset. Propria ejus verba habet Eadem Conclusio. præced. Idem significat, ibi, num. 9. fides non dicens: Contra hoc etiam, quod dicit (Henricus) quod scientia non potest præcedere fidem, sed necessario sequitur, arguo sic. Aut hoc est propter formalem repugnantiam illorum habituum inter se, scilicet quod fides non posset inesse post scientiam habitum; aut hoc est propter formalem repugnantiam objectorum. Primum non potest dari; quia si sit, tunc scientia non posset inesse post fidem, cuius oppositum ponis: cum igitur ponas istos habitus compatibles, videtur, quod scientia possit præcedere fidem. Si habitus scientiæ, & fidei sint compatibles, quidni etiam habitus fidei, & actus scientiæ, item habitus scientiæ, & actus fidei? Ergo etiam habitus fidei, & visio beatificæ. Quæ enim major repugnantia in his, quam in illis?

Si dicas: visio, & lumen gloriæ requirunt in intellectu dispositionem quamdam, incommensurabilem cum habitu fidei. Resp. gratis id asserti; ac per hoc, si tu dicendo probasti, ego negando reprobavi. Sanè intellectus de se sufficienter est dispositus, ut recipiat lumen gloriæ, & visionem. Expectabimus ergo probationem istius Assumpti, quam hactenus non vidimus. Nec valet hic argumentum ab actibus ad habitus; actus sunt impossibiles; ergo etiam habitus; nisi intelligas, in cauendo simul, secus quoad inexistentiā. Sic quippe gravitas, & levis impetus simul inexistunt eidem lapidi; sed non simul causant motum sursum, & deorsum. Sic etiam eadem voluntas potest elicere actum amoris, & odii, & idem intellectus assensum & dissensum; ergo ex repugnantia actuum non bene arguitur repugnantia principiorum, sed unum & idem principium potest elicere actus contrarios; atque adeo ex repugnantia actus fidei cum visione beatificæ circa idem objectum non rectè inferitur repugnantia habitus fidei; qui se solum habet ut principium actus. Fateor, habitus desumunt suam repugnantiam ab actibus; non tamen ejusdem rationis, id est formalem, & propriè dictam, sed

virtuale tantum, seu quoad causare simul, ut statim dixi, non autem quoad inexistere. Quod manifeste verum est, quando habitus non producitur ab actibus, neque ab illis neque producitur ab actu, jam autem habitus fidei neque producitur ab actu fidei, sed à solo Deo infunditur, neque ullo modo dependet ab eo, ut patet, quia manet in puero baptizato, est dicitur incapax actus fidei.

Sed enim, dicit aliquis: habitus fidei expellitur per quemlibet errorem contra fidem, quod inde provenire videtur, quod actus fidei non possit stare simul cum actu erroris; cum ergo visio beatifica non possit stare cum actu fidei, ut dictum est Concl. præcedenti, & hæc ipsa expellet habitum fidei propter physicam cum eo oppositionem. Ergo naturaliter non consistunt visio beatifica, & habitualis fides. Resp. Card. Disp. 2. Sect. 2. num. 55. oppositionem habitus fidei infusæ cum actu erroris non esse physicam cum entitate erroris; nam si actus idem erroris non esset culpabilis, non expelleretur habitus fidei; & contra expelleretur, etiam si error revera non esset contra objectum revelatum; sed ex conscientia erronea putantis, esse revelatum, circa quod objectum procul dubio non potuisset fides infusa elicere suum actum: non ergo est illa repugnantia physica, proveniens ex tali objecto, sed est quasi moralis, hoc est, fundata in culpa infidelitatis, quæ expellit gratiæ, & disponit sufficiens, & condignæ ad ablationem etiam habitus fidei. Sic ille. Cum ergo hæc oppositio quasi moralis non sit inter visionem, & habitum fidei, non debet hic expelli propter illam, quemadmodum expellitur propter actum culpabilem infidelitatis. Non ergo evacuatur fides in patria, quia succedat ei aliquid impossibile, ut sup. audivimus ex Scotis; sed quia esset superflua; non autem propter physicam repugnantiam cum visione, quod sufficit ad veritatem nostræ Conclusionis.

Dices: ex eo, quod actus virtutis, & vitii opponantur, sit quod habitus etiam opponantur, nec possit aliquis esse simul temperans, & intemperans habitualiter, nansuetus, & iracundus, castus, & lascivus &c. Ergo, sufficit oppositio inter actus, ut neque eorum habitus possint ex natura rei esse simul. Ergo, ut lumen gloriæ non possit naturaliter stare cum fide habituali, sufficit oppositio visionis cum actu fidei. Resp. habitum temperantiæ posse ex natura rei esse simul cum habitu intemperantiæ, saltem in gradibus remissis; quis enim dixerit, per quemlibet actum intemperantiæ destrui totum habitum temperantiæ, qui antea inerat voluntati? Ergo simul stant habitus intemperantiæ, qui generatur ex quolibet actu intemperantiæ cum habitu temperantiæ, prius inexistente, quamvis jam sit minus intensus, quam antea erat. Imò communis sententia docet, vitium oppositum virtuti infusæ, & ipsam virtutem infusam se compati, etiam in gradu intenso. Hoc patet in eo, qui huiusmodi vitio implicatur, per ferventem dispositionem ju-

stificatur, accedente præsertim susceptione Sacramentorum; hic enim accipit virtutes infusas in gradu excellenti, & tamen retinet vitia præterita; nam experientiâ constat, ipsum adhuc sentire non exiguam difficultatem in exercitio illarum virtutum. Et ratio est: quia virtutes infusæ sunt instar potentiar, & tantum dant simpliciter posse; non autem aliquam inelinationem vel propensionem. Sicut ergo potentia v.g. ad amandum potest esse simul cum quolibet v.g. habitu odii; sic quoque habitus supernaturalis amoris: quæ enim ratio disparitatis? Si ergo habitus odii, & habitus amoris possint simul stare in eadem voluntate, non obstante repugnantia actuum amoris, & odii; quidni possint naturaliter simul stare in eodem intellectu Beati lumen gloriæ & fides habitualis, tamen nequidem per Deum possint simul stare eorum actus scilicet visio beata, & actualis fides? Libenter audirem, quid obsteret. An fortè claritas luminis gloriæ, & obscuritas fidei? Sed illa non reperiuntur formaliter in habitu, sed in solo actu, & libenter admittimus actum clarum gloriæ, & obscurum fidei circa idem objectum non posse stare simul: sed negamus hanc Consequentiam; ergo nec simul stare possunt lumen gloriæ, & habitus fidei supernaturalis.

Dices: ideo albedo, & nigredo repugnant, seu nequeunt naturaliter simul stare; quia causant effectus incompatibiles; ergo similiter in casu præsentis. Resp. disparitatem esse, quod albedo non possit applicari ad suum effectum, quin etiam nigredo debeat applicari, nec est ulla ratio, quare potius hæc, quam illa habeat suum effectum; cum ergo illi effectus sint impossibiles in eodem subiecto, scilicet disgregatio visus, & congregatio, quid mirum si & ipsæ causæ, quæ non possunt inesse subiecto, quin suum effectum ei communicent, etiam sint impossibiles? At verò in casu præsentis omnibus notum est, aut saltem notum esse debet, habitum fidei inesse intellectui absque eo, quod communique ei suum effectum, hoc est, actum fidei; nam, ut statim diximus, infunditur parvulis in Baptismo; qui sunt positive incapaces istius effectus. Quod ergo actus fidei nequeat stare cum effectu luminis gloriæ, id est, visione beata, nullatenus probat, habitum fidei non posse simul stare cum lumine gloriæ, aut beata visione.

Dices: ubi est visio, non est objectum fidei. Resp. non est objectum fidei, circa quod visio vertatur, Concedo: non est, aut non potest esse aliud objectum, circa quod non est visio, gloria non Negatur Assumptum. Audite Doct. Subtilem 3. Dist. 31. §. Ad primum argumentum num. 10. fides. Ad tertium potest dici, quod credibilia sint in triplici differentia; quadam enim sunt, quorum visio per se pertinet ad beatitudinem, sicut est visio Trinitatis, & talia sunt sublimia, extendendo scire; & sunt visibilia, extendendo videre; & de istis per se intelligendum est, quod fidei succedat visio. Alia sunt, quorum visio aliquo modo pertinet ad beatitudinem.

Etiam in gradu intenso.

Vis habitus odii & amoris.

Lumen gloriæ & fides simul habere possunt objectum suum.

Tum circa objectum luminis gloriæ non versatur fides.

scientiis; sed solum est de ratione motivi fidei humanæ, & opinionis, quod sint talis nature, ut possint generare actualem fallaciam, & actum formidinem.

Porro quæ repugnantia in eo, quod idem objectum sit simul potens, & impotens fallere ex diverso medio seu motivo, cum hæc non sit contradictio ejusdem de eodem, & alia actus inter se non habeant oppositionem: omnes enim sunt obsecuti, nec habent admittam necessario actualem formidinem vel timentiam illius? Ita pro nostra Conclusione arguit Del Castil. Disp. 4. qu. 2. num. 49. Et Constituitur 1. (inquit ille) quia fides humana est dispositio ad divinam, ut patet in puero nutritio in sylvis: ergo & possunt esse simul. Patet Consequentia; quia dispositio, quæ disponit ad formam accidentalem, v.g. fides ad caliditatem introducendum in ligno bene potest esse simul imò de facto est in eodem subiecto cum illa. Et Confirmatur 2. quia idem objectum, quod credimus fide divina, simul credimus propter auctoritatem politicam, & humanam Ecclesiæ: ergo fides humana, & divina circa idem objectum, possunt esse simul. Sic ille. Atque hæc potest esse doctrinam Scoti 3. dist. 23. ubi num. 4. sic ait: De primo certum est, quod in nobis est fides reuelatorum crediturum acquisita. Quod patet per August. in Epist. contra fundamentum Manichæi, qui dicit (cap. 5.) quod non crederet Evangelio, nisi crederet Ecclesiæ Catholice. Patet igitur per eum, quod libri Canonis sacri non est credendum, nisi quia primo credendum est Ecclesiæ approbanti & auctorizanti libros istos, & contenta in eis; quævis aliqui libri auctoritatem habeant ex auctoritate suis, non tamen adhareamus eis firmiter, nisi quia creditur Ecclesiæ approbanti, & testificant, veritas esse eorum auctores. Quod autem Scotus loquatur de auctoritate Ecclesiæ humana tantum, & politica, patet ex verbis sequentibus: Si non igitur si nulla fides infusa esset in me, crederem firmiter historiis librorum Canonis propter auctoritatem Ecclesiæ, sicut fide acquisita credo aliis historiis, & quibusdam famosis viris scriptis, & narratis. Credo igitur fide acquisita Evangelio, quia Ecclesiæ rectori scriptores veraces, quod ego audiens, acquiro mihi habitum credendi dictis illorum.

Fides a-
ctus circa
aliud ob-
jectum stare
potest cum
lumine glo-
ria.

51.

Quæ hucusque dicta sunt de visione, lumine gloriæ, & fide habituali, pari passu, si non majori, procedunt de scientia naturali actuali, & habitu fidei; item de actu fidei, & scientia habituali: & consimiliter de opinione actuali, & habitu fidei, ac scientiæ naturalis; nec non opinione habituali, & actu fidei, ac scientiæ naturalis; hæc enim omnia simpliciter sunt naturaliter, eadem utique ratione, quæ simpliciter sunt visio, lumen gloriæ, & fides habitualis, ut ut sit de eorum actibus, inter se comparatis, pro quibus instituitur.

CONCLUSIO IV.

Naturaliter consistunt actus fidei infusæ, & fidei humanæ, vel opinionis: quidni etiam scientiæ naturalis, qualis in hac vita habetur?

52.

Actus fidei
infusa, hu-
mana, &
opinionis
circa idem
objectum
simul consi-
stunt.

Nec inter se
repugnant.

Loquitur Conclusio de actibus, qui verantur circa idem objectum; & probatur prima pars; quia nulla potest ostendi repugnantia inter illos actus. Ostenditur, inquit; quia assensus fidei infusæ est omnino certus, & infallibilis; assensus verò fidei humanæ non est omnino certus, & est fallibilis; assensus opinativus est cum formidine partis oppositæ: erit igitur intellectus certus, & non certus, fallibilis, & infallibilis, quæ est manifesta contradictio. Resp. de ratione essentiali fidei humanæ, vel opinionis tantum est versari circa motivum potens fallere, quantum est ex se; non autem circa motivum, actu fallens; aliis, qui modò diceret, quod sit Roma, actualiter falleret, & falleretur: quis autem sanæ mentis id dixerit? Consimiliter de essentia motivi opinionis non est, ut causet actualem formidinem de veritate partis oppositæ; alioqui non esset verum, quod dicit Aristoteles, & experientia constat, scilicet, quod aliqui adhareant magis suis opinionibus, imò & suis erroribus (ut patet in hæreticis) quam alii suis

scientiis; sed solum est de ratione motivi fidei humanæ, & opinionis, quod sint talis nature, ut possint generare actualem fallaciam, & actum formidinem.

Porro quæ repugnantia in eo, quod idem objectum sit simul potens, & impotens fallere ex diverso medio seu motivo, cum hæc non sit contradictio ejusdem de eodem, & alia actus inter se non habeant oppositionem: omnes enim sunt obsecuti, nec habent admittam necessario actualem formidinem vel timentiam illius? Ita pro nostra Conclusione arguit Del Castil. Disp. 4. qu. 2. num. 49. Et Constituitur 1. (inquit ille) quia fides humana est dispositio ad divinam, ut patet in puero nutritio in sylvis: ergo & possunt esse simul. Patet Consequentia; quia dispositio, quæ disponit ad formam accidentalem, v.g. fides ad caliditatem introducendum in ligno bene potest esse simul imò de facto est in eodem subiecto cum illa. Et Confirmatur 2. quia idem objectum, quod credimus fide divina, simul credimus propter auctoritatem politicam, & humanam Ecclesiæ: ergo fides humana, & divina circa idem objectum, possunt esse simul. Sic ille. Atque hæc potest esse doctrinam Scoti 3. dist. 23. ubi num. 4. sic ait: De primo certum est, quod in nobis est fides reuelatorum crediturum acquisita. Quod patet per August. in Epist. contra fundamentum Manichæi, qui dicit (cap. 5.) quod non crederet Evangelio, nisi crederet Ecclesiæ Catholice. Patet igitur per eum, quod libri Canonis sacri non est credendum, nisi quia primo credendum est Ecclesiæ approbanti & auctorizanti libros istos, & contenta in eis; quævis aliqui libri auctoritatem habeant ex auctoritate suis, non tamen adhareamus eis firmiter, nisi quia creditur Ecclesiæ approbanti, & testificant, veritas esse eorum auctores. Quod autem Scotus loquatur de auctoritate Ecclesiæ humana tantum, & politica, patet ex verbis sequentibus: Si non igitur si nulla fides infusa esset in me, crederem firmiter historiis librorum Canonis propter auctoritatem Ecclesiæ, sicut fide acquisita credo aliis historiis, & quibusdam famosis viris scriptis, & narratis. Credo igitur fide acquisita Evangelio, quia Ecclesiæ rectori scriptores veraces, quod ego audiens, acquiro mihi habitum credendi dictis illorum.

Sed nunquid ideo Scotus negat fidem reuelatorum credibilium infusam? Minime; cum ibid. num. 14. inquit: Ad questionem tamen dico, quod oportet ponere fidem infusam propter auctoritatem scripturæ, & sanctorum. Indubie circa eosdem articulos, sive credibilia revelata. Ergo, infert Del Castil. sup. num. 45. simul ponit illas (fidem scilicet acquisitam, & infusam) in eodem subiecto. Propterea, reponit questionem, sed habitus, non actus; neque enim questio erat Scoto de actibus, sed de habitu fidei infusæ: nam num. 1. probat non esse necessarium, ponere fidem infusam: quia, ait, ad omnem certitudinem actus credendi, quam exprimit in nobis talium credibilium (scilicet à Deo reuelatorum) sufficit nobis fides acquisita: igitur sufficit ponere fidem infusam. Consequentia patet; quia

non ponitur habitus, nisi propter actum: & superfluit ponere plura, quando unum sufficit. Ergo, quando Scotus sup. dicit, quod oportet ponere fidem infusam, loquitur de habitu, & non de actu. Et verò quis negat, actum, vel habitum fidei acquiri posse stare cum habitu fidei infusæ? Sed quæritur hic, an assensus fidei acquiratur, vel opinionis possit stare simul cum actu fidei infusæ circa idem objectum.

Ac prof. id non posse stare, videtur probari argumento desumpto ex certitudine unius actus, & incertitudine alterius. Quod confirmatur quia propter hanc rationem actus scientiæ, & actus opinionis non possunt esse simul; ergo similiter nec actus fidei infusæ, & actus fidei humanæ, vel opinionis. Antecedens videtur esse. Scoti 3. dist. 24. §. Contra hac num.

8. ibi: Qualiter duo extrema contradictionis de eodem sunt impossibilia aequè inter se; sed certitudo & non certitudo de eodem sunt talia extrema; igitur sunt impossibilia; & per consequens opinio, que habet non certitudinem, & scientia, qua habet certitudinem. Resp. Del Castillo sup. num. 50.

ad principale argumentum; quod tantum incertitudo, & fallibilitas aptitudinalis, & non actualis est de ratione fidei humanæ; nec similiter opinio habet per se annexam actuali formidinem, sed solum aptitudinalem, cum qua bene potest esse fides infusa. Ad confirmationem dicit: quod, si scientia, & opinio non possint esse simul, sit ex eo, quod opinio deat carentiam privativam actualis evidentiæ, non minùs, quam fide. Ita (inquit ille) Resp. Scotus, 3. dist. 24. §. Ad primum principale num. 2. vers. Ad aliud dico. Et clariùs hoc habet §. Contra hac num. 7. vers. Præterea scientia, & opinio, ubi dicit, oppositionem inter scientiam, & opinionem oriri ex certitudine evidenti, quæ est de ratione scientiæ, & ex non certitudine evidenti, quæ est de ratione opinionis; & consequenter insinuat, talem oppositionem non oriri ex certitudine, & incertitudine præcisè; sed potius istas repetiri simul in fide infusa, & opinione simul existentibus in eodem subiecto. Sic ille.

Legi Scotum, & in primo loco citato nihil aliud asserit, quam quod scientia, & opinio sint simpliciter impossibiles in eodem de eodè. Ex quo autè hoc oritur, an ex certitudine, & incertitudine, vel potius ex evidentiæ, & inevidentiæ, ibi Doctor non dicit. Quantum ad aliud locum, ibi arguit Scotus contra Henricum, qui dicebat, quod visio excluderet fidem, sed scientia non; arguit, inquam, hoc modo: scientia, & opinio non simul stant de eodem; igitur nec fides, & scientia. Resp. quod opinionis ad scientiam est duplex. Prima differentia quia scientia attingit certitudinem, & opinio formidinem. Alia, quod scientia habet evidentiæ ex parte rei, opinio autem non; sed fides, sicut scientia, habet firmam adhesionem, & certitudinem; ideo fides minùs repugnat scientiæ: ideo possunt simul stare: non autem opinio, & scientia. Sed nunquid hæc responsio placet Scoti? Contra, inquit, qualiter duo extrema &c. ut sup.

cum igitur scientia habeat evidentiæ ex parte rei, & fides non evidentiæ, cum evidentiæ, & non evidentiæ de eodem contradicant, non stabunt simul fides, & scientia de eodem. Ergo Scotus, dicit oppositionem inter scientiam, & opinionem oriri ex certitudine evidenti, & ex non certitudine evidenti, qualis consequentia? Asserit quidem, scientiam esse evidentiæ, & ideo non stare simul cum fide, quæ est inevidens; sed quid tum? Ergo etiam scientia nequit stare cum opinione, quia hæc est obscura, & illa evidens? non sic argumentatur Scotus: sed potius, quia scientia est certa, & opinio non certa. Cum ergo fides infusa sit certa, & fides humana non certa, eadem erit inter illas repugnantia, quæ est inter scientiam, & opinionem, quantum ad aliquid, quamvis non quoad omnia; quia non quoad evidentiæ & inevidentiæ.

Ut ut sit de mente Scoti, quæ mihi non est clara, Dico; ipsum ibi tantum arguere contra sententiam Henrici, qui admittebat contradictionem inter scientiam, & opinionem; secus inter scientiam, & fidem, eò quod utraque haberet certitudinem, & firmam adhesionem: vult ergo Doctor, etiam eo dato, quod repugnantia scientiæ, & opinionis oriretur ex certitudine, & incertitudine; nihilominus scientiam, & fidem non posse simul stare propter aliam inter illa repugnantiam, provenientem ex evidentiæ scientiæ, & inevidentiæ fidei. Sed enim, dicit aliquis; cur minùs repugnat assensus certus, & non certus, quam evidens, & inevidens? quippe sicut inevidentiæ fidei, sic ve non esse visum in objecto illius, est carentia privativa evidentiæ, sic quoque infallibilitatis, seu esse certum in objecto fidei est carentia privativa fallibilitatis, seu incertitudinis: si ergo propter inevidentiæ privativam fidei nequit fides stare cum visione, ut sup. dictum fuit ex Del Castillone; ergo etiam propter carentiam privativam fallibilitatis non poterit simul stare cum fide humana, & opinione. Resp. Del Castillo sup. num. 52. Neg. Consequentiam: & ratio, inquit, est; quia infallibilitas motivi, & actus fidei infusæ solum opponitur contradictoriè cum fallibilitate ejusdem motivi, & actus; quia aliàs idem actus esset fallibilis, & infallibilis; non verò opponitur cum fallibilitate alterius motivi, & alterius actus fidei humanæ; quia oppositio contradictoria non solum debet esse ejusdem rationis, sed etiam de eodem subiecto: ac verò non esse visum licet se teneat ex parte objecti fidei; tamen non inhæret in illo, sed in intellectu, tamquam carentia privativa cognitionis evidentiæ: unde opponitur cum quacunque cognitione evidenti circa idem objectum, inhærenti in eodem intellectu; quia habent contradictionem inter se, ejusdem scilicet rationis, & de eodem scilicet subiecto. Opponentur autem fides humana, & divina infusa, si una esset fallens, & alia non fallens; minime verò opponantur ex eo, quod una sit fallibilis ex uno motivo, & alia infallibilis ex alio motivo. Ita præfatus Auctor.

57i
Arguens
contra sen-
tentiam
Henrici.

Assensus
certus ex
uno motivo,
& non cer-
tus ex alio-
ro non re-
pugnant.
Del Castil.

58.
Quia non
sunt ejusdem
de eodem.

Breviter: sicut objectum non esse visibile per tale medium non opponitur contradictorē sibi ipsi, ut est visibile per aliud medium; quia non est oppositio ejusdem de eodem; sic indidem objectum esse infallibile per tale motivum non opponitur contradictoriē sibi ipsi, ut est fallibile per aliud motivum; quia non est oppositio ejusdem de eodem. Hinc res, quæ in se certissima, & maxime infallibilis est, potest esse fallibilis, & incerta propter medium fallibile, quo ostenditur; ipsa tamen per hoc nihil habet fallibilitatis in seipsa. Aliud prorsus est, quod aliquod objectum sit non visum, & visum, fallens, & non fallens; licet enim illa etiam se teneant ex parte objecti; attamen non subiectantur in illo, sed in intellectu, tamquam carentia privativa cognitionis evidētis, & ipsa cognitio evidētis, & tamquam privativa carentia fallitatis, & ipsa fallitas. Rogar aliquis à me, quid sit fallitas? Resp. citius, actualis carentia, reperta in assensu, v.g. fidei, conformitatis cum veritate rei testificatæ. Et per consequens, infallibilitas actualis, seu infallentia est actualis conformitas assensus, v.g. fidei cum veritate rei testificatæ. Porro eundem assensum non posse esse conformem, & dissonum rei testificatæ, nemo ignorat. At verò fallitas potentialis, seu fallibilitas est potentia ad fallere, & falli, & infallibilitas impotentia ad hoc; atque adeo solum reperiuntur ex parte motivorum. Cur ergo intellectus, habito assensu fidei firmissimo, & certissimo propter auctoritatem divinam, quæ nequit fallere, aut falli, non poterit, inquam, eidem veritati assentiri propter motivum solum probabile? Nunquid quotidie unam & eandem Conclusionem pluribus argumentis confirmamus; quorum aliqua sunt demonstrationes, alia solum probabilia, & tandem propter omnia illa assentimur Conclusioni? Cur ergo similiter non poterit haberi assensus fidei, & assensus ex ratione probabilis? Hercule probamus multas Conclusiones Theologicas in primis certò ex Scriptura, deinde probabiliter ex aliqua ratione, vel congruentia.

59.
Motivum
probabile
utiliter ad-
hibetur ob-
jecto fidei
credito.

Et ratio est: quia per, & post assensum fidei etiam supernaturalis non plenè, & perfectè ultimam perfectionem possidet veritas objecti, ut patet ex visione beata, per quam perfectius possidetur; cur ergo intellectus non poterit naturaliter alia media adhibere ad investigandam eandem veritatē, quæ adhuc considerari potest ut absens, & expetibilis? Dices: non possum credere fide humana, quod evidenti scientia scio; non enim possum v.g. credere fide humana, me vivere; ergo nec possum similiter credere fide humana id, quod credo fide infusa; quia ita est infallibilis fides infusa, sicut scientia evidētis. DelCastil. Resp. Del Castil. sup. num. 51. Concedendo, quod ita infallibilis sit fides infusa, sicut scientia evidētis, & quod non possumus credere fide humana, quod simul scientia evidenti cognoscimus; tamen, inquit, hoc non est ex eo, quod una est infallibilis, & alia fallibilis, licet

ita se habeant; sed ex eo, quod fides etiam humana dicit carentiam privativam evidētiæ, & infusa sit non potest esse simul cum scientia evidenti circa idem objectum. Sic ille. Jam autem si credamus infusam & humana ambobus sunt obscuræ, ut etiam opinio; ergo ex hac parte nulla est repugnantia inter illas; neque etiam ex parte certitudinis, & incertitudinis, uti ante ostendimus; igitur simpliciter se mutuo comparantur; neque scio, Scotum uspiam contrarium docere, sicut docet de scientia, & opinione.

Ceterum si quis curiosus interroget, an unus, & idem numero actus possit esse fides humana, seu acquisita, & fidei divinæ, seu infusæ? Resp. Del Castil. sup. num. 74. affirmative, non solum de potentia Dei absoluta, sed etiam de facto. Et hanc dicit esse expressissimam sententiam Scoti Quodlib. 14. q. 5. Et DelCastil. his & similibus, num. 5. ibi. Comparando fidem infusam, & fidem acquisitam ad actum credendi, in hoc conveniunt, quod, quando insunt eidem animæ, actus unus & idem credendi elicitur secundum inclinationem utriusque: quia quando sunt due forme, quæ naturaliter inclinant ad actum in eadem operante, utraque quantum est de se necessario & semper inclinat ad actum: & ideo quodcumque actus elicitur, elicitur secundum inclinationem utriusque: & si per hoc, quod est actum credendi innititur fidei istæ, intelligatur actum elici secundum inclinationem ejus, tunc concedendum est, quod actus credendi innititur utrique fidei. Quare (inquit Del Castil. sup.) non potest negari, quod Scotus loquatur assertivè, & de eodem numero actus ex duplici elicto fidei, scilicet infusæ, & acquisitæ. Nec similiter debet dici (secundum eundem Auctorem) quod ibi accipitur unum numero actum; pro quanto veritur circa idem numero objectum credendum, sed non, quia in se sit unus actus; quia expressè Scotus comparat fidem infusam, & fidem acquisitam in ordine ad eundem numero actum credendi. Sic ille. Ut videtur sibi ipsi contrarius; unde Scotus nec resolvit fidem infusam in acquisitam, nec docet, eundem numero actum procedere à fide infusæ, & acquisitæ humana, nisi sumatur ratio numerica actus non intrinsecè, sed extrinsecè, videlicet ratione ejusdem numero objecti, quod respicit, de quo iterum in hac materia ex professo disputabimus Disput. 4. qu. 2. parte 6. Ita DelCastil.

Planè disputasti, sed tui oblitus contrarium asseruisti ejus, quod hic dicit. Et verò Scotus dicto Quodlib. 14. non expressissimè sentit, eundem numero actum posse procedere à fide acquisitæ, & infusæ, significat nobis Scholasticus præfixum d. num. 5. hisce verbis: Quod sit (Scotus) quando utraque fides est in eadem anima, unum & eundem actum elici juxta inclinationem utriusque, sic puto intelligendum, quod fides humana de Deo Trino & uno cognoscendo actum acquisitum, inclinat dispositivè ad actum fidei infusæ circa idem objectum, qui

qui tamen elicitur à fide infusa tantum. Huic etiam favet, quod habet 2. Dist. 42. q. 4. num. 10. Quando potentia variis operationibus agit circa idem objectum, ejus actus intendi, & firmari circa illud. Si dicas; forte fidem acquisitam coëficere actum infusæ fidei, sicut species intelligibilis, licet naturalis, concurrit ad eundem. Resp. non occurrere, quo efficaciter repellatur, qui sic poneret; sed Doctor nihil hic dicit de concursu habituum ad actus, an scilicet efficiantur, nec ne. Hactenus Cavellus Auctor Scholii.

Quid tibi videtur Del Castil. num. tua doctrina est expressissima sententia Scoti d. Quodlib. 14. Saltem secundum Cavellum non est. Sed neque Quodlib. 17. à te etiam citato §. Contra Conclusionem, num. 10. ubi sic ait: *Ad illud Antecedens* (puta, cognitionem naturalem de Deo, & cognitionem fidei infusæ esse actus specie differentes, potest negari aliquando de actu credendi naturali, & supernaturali; quia credere supernaturale est actus, ut elicitur secundum inclinationem fidei infusæ: credere autem naturale est actus, elicitus secundum certitudinem, acceptam ab aliquo testificante. Nunc autem, ut dictum est prius in quadam questione (puta 14. sup. citata) simul potest quis uno & eodem actu credere testimonio afferentis, & credere secundum inclinationem fidei infusæ: igitur idem est actus in re; & ille, ut est naturalis, est potentialis ad illam perfectionem, quam recipit à fide infusa. Proprium autem potentiale non distinguitur specie à perfecto, habente ultra illud potentiale propriam perfectionem. Hæc Doctor. Subtilis. Audiamus nunc Scholium præxum d. num. 10. Videtur admittere, actus fidei acquisitæ, & infusæ non differre specie, & quandoque nec numero, de quo sup. qu. 14. num. 5. Sed hic num. 12. videtur admittere, eos specie distingui; & idem videtur asserere 3. dist. 23. §. *Aliter potest*: tamen in hac tota questione nihil circa hoc resolvit, licet disputando magis inclinet, ut actus habituum infusorum, & acquisitorum ejusdem rationis non differant specie. Ita Hugo Cavellus. Igitur neque ex hoc loco quidquam certum habetur de mente, seu doctrina Scoti, quantum ad præsens propositum. Hinc arbitror, oppositam doctrinam non esse contra expressam sententiam Scoti, & à Scotistis posse defendi, salvâ Doct. Subtilis auctoritate: an etiam salva ratione, jam examinemus.

Ratio fundamentalis præfati Auctoris hæc est; quia non repugnat adhuc naturaliter, quod idem numero actus fiat ex duplici motivo, specie distincto, dummodo in tali actu non inferatur aliqua contradictio; sed in actu, procedente simul à fide infusa, & acquisita non reperitur aliqua oppositio contradictoria; ergo &c. Minor probatur; quia si aliqua contradictio reperiretur, maxime, quod ille idem numero actus esset fallibilis, & infallibilis; sed hæc non; quia vel fallibilitas, & infallibilitas sumitur pro actuali,

vel pro aptitudinali: si pro actuali, non semper actus fidei acquisitæ habet actualem fallentiam, & fallibilitatem; & consequenter ille actus poterit identificari cum actu fidei infusæ actualiter infallibili, seu infallente; si pro aptitudinali, hæc non reperitur in actu, sed in motivis, quæ non sunt unum, sed duo: ergo nulla reperitur in tali actu, procedente à fide infusa, & à fide acquisita, contradictio. Sic ille sup. num. 75. Si dixeris: actus respicit per se motivum; ergo hic actus simul erit fallibilis, & infallibilis aptitudinaliter; nam unum motivum est fallibile aptitudinaliter, & aliud infallibile. Resp. num. 76. Neg. Consequentiam: quia, inquit, quilibet actus eo ipso, quod actus est, non est in potentia, nec dicit potentiam ad esse; sed solum dicit existentiam, dependentem à potentia, in qua fuit; aliàs de actu libero voluntatis, qui habet actualem libertatem, posset dici, quod habet libertatem aptitudinalem; & consequenter quod libertas actualis est libertas aptitudinalis, quod implicat. Dico ergo, quod actus respicit per se motivum, ut habens potentiam antecedentem; non autem ut habens potentiam actualem & concomitantem; & sic de hoc actu non potest verificari, quod est fallibilis & infallibilis aptitudinaliter: Hæc Del Castil. Qui potest capere capiat.

Ego dico, talem unum & eundem actum, quo v. g. credo, Deum esse unum & Trinum, tum propter testimonium hominum, id asserentium, tum propter auctoritatem divinam necessariò fore verum, nec posse esse falsum; non per respectum ad motivum fidei humanæ, id est, testimonium humanum, quod est fallibile; sed propter respectum ad motivum fidei divinæ, id est, auctoritatem divinam, quæ non potest fallere, nec falli. Quod probè sciens Scotus sup. Quodlib. 14. num. 8. ad hanc objectionem: Quando ad eundem actum concurrit regula fallibilis, licet cum regula infallibili, ille actus non est infallibilis. Probatur per simile; quia ex duabus præmissis, quarum una est necessaria, & alia contingens, non sequitur Conclusio necessaria. Et ratio est; quia, quod dependet ex pluribus, non potest esse perfectioris conditionis quocumque illorum; nunc autem quicumque actus credendi ad hoc, quod eliciatur, dependet à fide acquisita movente: igitur, si illa sit fallibilis, nunquam actus elicitus erit ex principio tali, quin sibi posset subesse falsum. Ad hanc, inquit, objectionem Resp. Doct. Ad quodcumque inclinatur lumen fidei infusa, illud est determinatè verum; si autem ad idem inclinatur simul aliud, quod, quantum est de se, posset inclinare in falsum, non ab illo alio, ut tale; sed ab isto lumine haberetur, quod in illo actu non sit deceptio.

Ad simile dico, illas duas præmissas non esse motiva totalia, hoc est, quæ seorsum possent causare assensum Conclusionis; secus in casu nostro, ubi motivum fidei infusæ de se sufficientissimum est ad causandum assensum fidei,

Nec etiam
contradictio
in tali actu.

64.
Talis actus
numero u-
nus debet
esse verus
& certus.

Nec quid-
quam in-
certitudinis
contraheret
à motivo
fidei huma-
ne.
Scotus.

65.
Motivum
fidei divina
est sufficiens
et totale ac
infallibile.

fidei absque consortio motivi fidei acquiritur; cur ergo tali casu assensus fidei subsequens deberet esse incertus, seu fallibilis? Imò maxime certus esset, & maxime infallibilis, eodem modo, ac si à solo motivo fidei infusa causaretur. Hinc quando motivum fidei acquiritur foret falsum, non posset conjungi cum fide infusa ad causandum eundem numero actum; quia fides infusa solum inclinatur in id, quod est verè testificatum à Deo. Quamvis ergo idem actus non possit procedere à principio falso, & principio infallibili; secus tamen à principio fallibili, & infallibili; quippe principium fallibile non semper fallit; sola autem falsitas repugnat, seu contradictorie opponitur infallibilitati, seu omnimodæ certitudini actus fidei infusæ.

66. Si inferas: ergo idem actus poterit procedere à voluntate libera, & à qualitate physica, vel auxilio morali prædeterminante, quod est falsum, saltem in sententia Scoti. Resp. Del Castillo sup. n. 79. Negando. Consequentiam; & ratio, inquit, disparitatis est; quod in actu voluntatis principium fallibile, & infallibile sine principia partialia (quia non possunt producere duos actus, sed unum) quæ in actu primo constituunt unum totale infallibile; & consequenter infallibilitas unius destruit fallibilitatem, seu libertatem alterius: alias de eodem principio posset simul verificari, quod esset fallibile, & infallibile. At verò in hoc actu intellectus principium fallibile, & principium infallibile se habent ut duo principia totalia (quia possunt producere duos actus) quæ in actu primo non sunt unum, sed tantum in actu secundo; nec conjunguntur inter se, sed solum applicantur objecto materiali extrinseco, ut ex ipsis, tanquam ex diversis mediis homo possit, si velit, credere, vel per duplicem actum, unum fidei humanæ, & alium fidei divinæ, vel per unum eminenter continentem utrumque. Sic ille. Præterea Resp. quod actus voluntatis esset actualiter fallibilis, & esset actualiter infallibilis: fallibilis, quia est formaliter, & actu liber penes ordinem ad voluntatem: infallibilis penes ordinem ad prædeterminationem sive physicam, sive moralem. At verò actus intellectus non esset actualiter fallibilis adhuc per ordinem ad testimonium humanum, & sic in eo non reperitur contradictio, sicut reperitur in actu voluntatis.

67. Rursum objiciunt Adversarii: idem numero actus intellectus non potest simul judicare aliquod objectum esse possibile, & impossibile; ergo nec idem numero actus intellectus potest simul elici ex duplici motivo fallibili, & infallibili. Resp. Del Castillo num. 80. quod licet motivum fidei infusæ moveat intellectum ad credendum ex eo, quia est infallibile; tamen motivum fidei acquiritæ non movet ex eo, quia est fallibile; nullus enim credit alicui testificationi ex eo, quod sit fallibilis; sed ex eo, quod sit vera: unde fallibilitas tantum est conditio motivi si-

dei acquiritæ, non tamen est ratio formalis motiva. Concedo ergo Antecedens argumenti, & Nego Consequentiam. Et ratio est; quia possibile, & impossibile habent se ut motiva respectu illius iudicii, & ideo non potest simul dependere ab illis: at verò fallibilis, & infallibilis non se habent tanquam motiva; quia licet infallibilitas se habeat ut motivum, non tamen fallibilitas, & sic possunt causare eundem numero actum. Hucusque præfatus Auctor.

Tertia objectio Adversariorum sumitur ex naturalitate, & supernaturalitate; actus, inquit, fidei acquiritæ entitativè est naturalis; actus verò fidei infusæ entitativè est supernaturalis; sed repugnat, quod eadem entitas sit naturalis, & supernaturalis; ergo & quod idem actus sit fidei acquiritæ, & infusæ. Ad hanc objectionem habes responsum sup. ex Scoti Quodlibet. 17. §. Contra Consilium, num. 10. ut pura, quod talis actus in re, ut est naturalis, est in potentia ad perfectionem supernaturalitatis, quam recipit à fide infusa. Igitur (inquit Scotus) idem est actus in re, & ille, ut est naturalis, est potentialis ad illam perfectionem, quam recipit à fide infusa. Ex quibus verbis, inquit Del Castillo sup. num. 81. inferitur, quod supernaturalitas non destruit naturalitatem, sed potius illam perficit, sicut intensio gradus perficit qualitatem antecedentem. Quare licet actus non sit dicendus naturalis, quia nomen supernaturalitatis destruit nomen naturalitatis; tamen ipsemet actus est naturalis, quia res supernaturalis non destruit rem naturalem, sed potius illam perficit, vel per modum superaddidit illam nobilitando, vel promittendo, & indistinctè substantiam actus cavando, & perficiendo intrinsece. Quapropter hic actus entitativè sumit ex motivis, & quod hæc entitas sit vel quoad modum, vel quoad substantiam supernaturalis, ex habitu. Unde hoc argumentum etiam fieri posset de potentia intellectus, vel voluntatis naturalis, simul concurrente cum habitu infuso, & causante actum, sicut ille. Sed disparitas est, quod actus accipiat ab intellectu, vel voluntate, concurrente cum habitu infuso suam vitalitatem, quam alias non haberet. Quid autem accipit à fide acquiritæ, concurrente cum fide infusa, quod non haberet à sola fide infusa? Tu cogita.

Et si quaeris à Del Castillone, an hic actus sit fidei acquiritæ, vel infusæ? Respondetur tibi, quod neutrius est formaliter; utriusque verò eminenter; quia, inquit, hic actus est mixti fori, & cuiusdam speciei distinctæ à fide acquiritæ, & à fide infusæ & hoc non ex eo, quod una fides est naturalis, & alia supernaturalis; quia hoc non constituit differentiam, specificam, etiam si supernaturalitas sumatur quoad substantiam; cum naturale, & supernaturale quodcumque (ut inquit Scotus) comparentur tanquam imperfectum potentiale cum suo perfecto actuali, quæ non distinguuntur specie: sicut qualitas, quæ est in potentia ad perfici per gradum intensificationis, non distinguitur

Quia hic est contradictio, non autem ibi.

Motivum fidei humanæ non movet in fallibile, sed in verum.

Del Castil.

guntur à seipsa graduata, & intensa: sed ex eo, quod vel motiva sint diversæ speciei, qualiter distinguuntur auctoritas humana, & divina; vel quia saltem petunt per se diversas conditiones objectivas, qualiter auctoritas divina per testimonium divinum, apprehensum ut tale movet ad fidem acquisitam divinam, & ipsa auctoritas divina per testimonium Dei verè existens movet ad fidem infusam, & quæcumque ex illis distinguuntur specie à fide humana, & sic, si simul concurrant, causant speciem aliam tertiam, non formaliter, sed emittentem utramque continentem. Ita hanc materiam tractat præfatus Auctor probabiliter, ut insinuat Conclus. 2. quæ videatur; uti & ea videri possunt, quæ de hac re longe & latè disputat Card. Lugo disp. 2. sect. 3. à num. 111. usque ad finem. Tamen noto hic, non esse efficax argumentum pro sententia Del Castil. & Lugo, quod ex qualitatibus contrariis componatur una qualitas. Ratio quippe disparitatis est; quod illæ qualitates sint materiales, adeoque corruptibiles; porro actus intellectus sunt qualitates spirituales, incorruptibiles per actionem mutam: quævis enim secundum Scotum, ut sup. audivimus, adveniente demonstratione corrumpatur opinio, haud equidem opinio præexistens potest agere in demonstrationem accidentem, eamque sic corrumpere, ut exurgat aliqua tertia qualitas: at verò qualitates materiales agunt in se mutuo, & ita se alterant, ut exurgat nova dispositio tertiæ qualitatæ distinctæ. Sed hæc satis de prima parte Conclusionis.

Pergo ad secundam, pro qua noto; valde probabiliter dici, in hac vita nullam haberi noticiam præter intuitivam, & ex ea rememorativam, quæ sit absolutè evidens; adeoque repugnet ex natura sua assensui fidei in evidentiā, etiam si sit intellectus principiorum, v.g. hæc propositio: *Malum est fugiendum, bonum verò amandum*. Et ratio est; quia cum in hac vita nullas res concipiamus quidditative præter objecta sensuum; hinc subiectum, & prædicatum cuiuscumque alterius propositionis non nisi imperfectè & confusè à nobis concipitur; adeoque solum est scientia abstractiva, idque per species alienas, & non proprias, quæ potest stare cum fide, cum non sit evidens evidentiā rei; quoniam per illam non clarè, & distinctè quidditas rei apprehenditur. Porro evidentiā rei esse necessariam, ut notitia aliqua, etiam certissima nequeat stare cum fide, manifestè indicat Scotus 3. dist. 24. quæst. un. 6. Sed si loquamur, num. 17. ibi: *Deus aliquæ motione objecti potest sic causare noticiam certam absque omni dubitatione, ita quod habens talem noticiam revelatam à Deo non possit dubitare de veritate illius; cuiusmodi noticiam creditur Prophetas habuisse, & multos alios Sanctos in Scriptura, & tales habuerunt habitum, præbentem magnum assensum, ita quod, illo stante, non potuerunt non assentiri veritati: illa tamen certitudo non fuit evidens ex evidentiā rei, quia tunc contradictio esset,*

Tonus II.

quod huiusmodi notitia, & fides simul starent. Ergo secundum Scotum illa sola notitia, quæ est evidens evidentiā rei, contradicit fidei.

Apposuit Doct. Angelicus 2. 2. q. 5. a. 1. in corp. Cum Angelus ante confirmationem, & homo ante peccatum non habuerit illam beatitudinem, quæ Deus per essentiam videtur, manifestum est, quod non habuit sic manifestam cognitionem, quod excluderetur ratio fidei. Item ad 2. ait: In statu primæ conditionis hominis, vel Angeli non erat obscuritas culpe, vel pænæ; inerat tamen intellectui hominis, & Angeli quadam obscuritas naturalis, secundum quod omnis creatura tenebra est, comparata immensitati divini luminis, & talis obscuritas sufficit ad fidei rationem. Ergo, secundum D. Tho. fides repugnat soli scientiæ perfectæ, quæli habetur in patria, visioni scilicet beatæ, quæ est notitia immediata, evidens evidentiā rei, eò quod termini apprehendantur in particulari sub propriis rationibus. Audi Scot. 3. dist. 24. q. un. num. 17. vers. *Disco igitur: Quia, inquit, termini non apprehenduntur in particulari sub propriis rationibus, ideo principia non sunt nota ex evidentiā rei; & per consequens conclusio non est scientifica*. Ita nempe, ut possit simul stare cum fide. Et tales sunt conclusiones scientificæ, quas nos ordinariè habemus in via, innixæ scilicet alicui medio scientifico, non cognito immediatè, & in particulari sub propria ratione, sed per species alienas. Ad cognoscendum (inquit Scotus sup. dum. 18. vers. *Ad primum*) principia huius habitus Theologia sic, ut ex primis, & immediatis illa demonstret, nullus attingit, nisi comprehensor. Quid ergo mirum, si non excludant rationem fidei? Contemplatio (inquit Doct. Angel. sup. S. Thom. ad 1.) quæ tollit necessitatem fidei, est contemplatio patriæ, quæ supernaturalis veritas per essentiam videtur. Hanc autem contemplationem non habuit Angelus ante confirmationem, nec homo ante peccatum: sed eorum contemplatio erat altior, quam nostra, per quam magis de propinquo accedentes ad Deum plura manifestè cognoscere poterant de divinis effectibus, & mysteriis, quam nos possumus. Si ergo eorum contemplatio, quæ erat altior, non excludit rationem fidei, multo minùs nostra excludet.

Quando ergo D. Tho. uti & Scotus dicunt, fidem, & scientiam de eodem objecto non posse stare simul, intelligendi sunt de scientia, sive intuitiva, sive abstractiva per species proprias, sive naturales, sive supernaturales: hæc autem propter dependentiam intellectus nostri à phantasmate in hac vita ordinariè non habetur: secus de scientia abstractiva, sive simpliciter, sive argutiva, quæ habetur per alienas species, sive naturales, sive supernaturales, hanc etiam de facto, & de lege communi posse reperiri cum assensu fidei, docet postea Del Cast. disp. 4. q. 2. num. 28. Et ratio ipsius est, quia species alienæ, vel universales non faciunt obiectum apparere, ergo relinquunt locum fidei. Etenim, ut notat idem Auctor num. 33. non omnis obscuritas oritur ex testimonio obscuro

Z z

dicen-

71.

S. Thom.

docet idem.

S. Thom.

S. Thom.

S. Thom.

S. Thom.

S. Thom.

S. Thom.

S. Thom.

S. Thom.

S. Thom.

S. Thom.

S. Thom.

S. Thom.

S. Thom.

S. Thom.

S. Thom.

S. Thom.

S. Thom.

S. Thom.

S. Thom.

S. Thom.

S. Thom.

S. Thom.

S. Thom.

S. Thom.

S. Thom.

S. Thom.

S. Thom.

S. Thom.

S. Thom.

S. Thom.

S. Thom.

S. Thom.

S. Thom.

S. Thom.

S. Thom.

S. Thom.

S. Thom.

S. Thom.

S. Thom.

S. Thom.

S. Thom.

S. Thom.

S. Thom.

S. Thom.

S. Thom.

S. Thom.

S. Thom.

S. Thom.

S. Thom.

S. Thom.

S. Thom.

S. Thom.

S. Thom.

S. Thom.

S. Thom.

S. Thom.

S. Thom.

S. Thom.

S. Thom.

S. Thom.

S. Thom.

S. Thom.

S. Thom.

S. Thom.

S. Thom.

S. Thom.

S. Thom.

S. Thom.

S. Thom.

S. Thom.

S. Thom.

S. Thom.

S. Thom.

S. Thom.

S. Thom.

dicentis; sed etiam ex natura specierum: imò potius ex eo testimonium dicentis est oblectum, quia solum causat species talis naturæ, scilicet species alienas; vel universales.

74.
*Intellectus
per duos actus
potest
simul ope-
rari ex me-
dio libero &
necessario.*

Si objicias ei: intellectus non potest simul operari ex medio libero, & ex medio necessario: sed medium scientiæ abstractivæ, adhuc per alienas species, est medium necessarium, & medium fidei est liberum; ergo non possunt esse simul actus hujus scientiæ, & actus fidei circa idem objectum. Resp. inquit ille, Distinguendo Majorem: intellectus non potest simul operari ex medio libero, & ex medio necessario per unicum actum, procedentem ex utroque, Concedo; quia ille esset liber, & non liber, necessarius, & non necessarius; per duplicem verò actum, Nego; quia ut sic istæ contradictoriæ non verificarentur de eodem subjecto, sed de diverso, sicut non repugnat, quod idem objectum sit simul creditum per duos actus, fidei scilicet humanæ, & divinæ, licet medium unius sit fallibile, & medium alterius infallibile. Ita

*Del Castil.
hic sibi non
coheret.*

Del Castil. sup. num. 34. Sed sibi ipsi, ut apparet, contrarius ead. q. num. 60. ubi dicit: Idem numero actus potest etiam de potentia ordinaria, procedere à motivo fidei infusæ, & à motivo scientiæ abstractivæ per alienas species. Et num. 63. Si, inquit, objicias, quod motivum fidei est liberum, & motivum scientiæ, etiam per alienas species, est necessarium; ergo idem actus esset liber, & non liber, necessarius, & non necessarius. Resp. quod, etiam si intellectus possit non moveri à motivo fidei, si voluntas contra moveatur; tamen quando jam est constitutus in actu primo ad assensum fidei elicendum, jam voluntas est determinata, & movet, vel saltem non contramovet ad hoc, ut intellectus credat, & habeat assensum fidei. Unde in actu primo in sensu composito motivum fidei non movet liberè intellectum; sed necessariò, necessitate consequente. Præterea, non movet, sicut voluntas movet se ad elicendum suum actum: quare assensus fidei non est liber elicitive, sed imperativè. Non autem repugnat, quod idem numero actus elicitive sit necessarius, & imperativè liber, & sit oppositio prædictarum propositionum non est ejusdem de eodem. Hucusque præfatus Auctor. Ecce hic potest intellectus simul operari ex medio libero, & necessario per unicum actum, procedentem ex utroque, ibi autem non, quæ est manifesta contradictio. Ad veritatem nostræ Conclusionis sufficit, ut possit operari per duplicem actum, quidquid sit, an etiam per unicum.

*Dū asserit,
quod etiam
per unicum.*

75.
*Scientia ordi-
naria stat
naturaliter
cum fide &
opinionem
Lugo.*

Eaque dico iterum, scientiam, quam ordinariè habemus in hac vita per demonstrationem, sive à priori, sive à posteriori, quoniam sit per species alienas, vel in universali, & non per proprias, & in particulari, posse stare naturaliter simul cum fide, etiam humana & opinionem. Quia (inquit Lugo Disput. 2. Sect. 2. n. 93.) cum intellectus non possideat immediatè veritatem illam (scilicet per claram & perfectam

intuitione ejus) sed debeat querere eam per aliquam media, non apparet, cur non possit uti pluribus mediis, quorum aliqua apparent certò efficacia, & alia non appareant ita certò efficacia, sed solum probabiliter. Sic ille. Sed contra est; quod in præsentia motivi evidenti non moveat aliud motivum probabile: si enim ex radio solis, quem in cubiculo vides, arguis evidenter ortum esse solem in caelo, non moveris à testificatione alienius ad credendum ortum esse solem. Confimiliter voluntas, non solum quando possidet jam bonum aliquod, sed etiam quando habet in sua plenitudine potestatem medium facile ad id assequendum, non videtur posse eligere medium aliud intertum ad eundem finem, ut si possis facile manū propria cibum ad os applicare, non petis ab alio, ut eum cibum ori tuo applicet; præsertim si dubites de petitionis efficacia: & multò minus eligis ejusmodi media incerta, quando simul vis uti medio alio, de cuius efficacia & certitudine non dubitas, nec formidas. Cum ergo intellectus utitur medio evidenti, & causante certissimam objecti notitiam, non videtur posse simul uti medio inexacto, solum ad notitiam ejusdem objecti assequendam.

Resp. breviter: tamen hoc verum esset in voluntate, quando æquè certò, & æquè secundo voluntas posset finem obtinere per unum medium, quam per plura (nam si securus per plura media, vel etiam aliquid boni resplendet in eo, quod pluribus titulis obtineat, poterit plura media adhibere, ut alibi dictum fuit) non propterea id locum obtinet in intellectu.

Rationem disparitatis assignat Lugo sup. n. Lugo 96. quod, dum intellectus veritatem immediatè non possidet, sed indiget medio aliquo ad eam assequendam, nunquam per medium, etiam demonstrationis perfectissimæ, ejusmodi veritatem plenè assequitur, & possidet; sed minus perfectè, & per anfractus argumentorum: quare quodcumque lumen adveniat alterius demonstrationis, vel argumenti, semper magis illuminatur circa eandem veritatem Conclusionis, & magis eam possidet. At verò voluntas ita querit finem per media, ut tamen, à posito medio, possideat postea plenè, & perfectè, ac immediatè ipsum etiam finem obtinendum, nempe salutem, benevolentiam, pecunias &c. ita ut semper sit eadem possessio, quæcumque media adhibeantur. Possessio porro veritatis Conclusionis variatur pro varietate mediorum, & melioratur: quare ad hanc meliorem possessionem nunquam est superflua; sed semper aliquo modo necessaria adhibicio diversæ mediis, inquam, id est, talis, quod non fundatur in illo alio medio; quia jam tunc nihil adderet luminis supra primum medium, cum totum lumen secundi mediis esset participatum à primo.

Nec obstat experientia, sup. in contrarium adducta de radio solis; nam, ut notat Emin. sup. num. 97. intellectus non determinatur ad certum assensum fidei humanæ, nisi per voluntatem, vel

voluntas autem regulariter non imperat assensum fidei humanæ, vel etiam ex motivo probabili, nisi in defectum motivi evidentis; quia cum assensus probabilis, vel fidei humanæ expositus sit de se periculo fallibilitatis, seu fallitatis, saltem quoad objectum formale, non vult homo ejusmodi periculum subire sine necessitate, atque ideo non vult recurrere ad huiusmodi probationes, nisi in defectum probationis evidentis. Hæc tamen repugnantia (inquit Cardin.) non videtur esse talis & tanta, ut non possit etiam tunc voluntas imperare, si velit, assensum ex motivo fidei humanæ; quod revera aliquid aliud lumen affert, licet tenue, ad illuminandum objectum Conclusionis, cujus veritas adhuc non possidetur plenè ab intellectu; atque ita aliquando, ut complacere amico, poterit propter ejus etiam testi-

monium intellectus credere ex imperio voluntatis id, quod ex argumento evidenti aliunde mediare credit. Sic ille. In mea sententia falsum est, quod motivum fidei non possit determinare intellectum se solo ad assensum.

Plura hic possent dici de combinatione actus fidei cum actu opinionis, & scientiæ, sed lubens ea prætereo; quia est quæstio merè speculativa, inutilis planè sive ad cognoscendum Deum, seu ad eum amandum; atque adeo potius pertinet ad Philosophos, quam ad Theologos; credo planè, quod ea, quæ hæcenus dicta sunt, sufficient ad intellectum eorum, quæ in progressu de fide infusa, seu Theologica adhuc disputanda sunt, inter quæ primò occurrit credibilitas fidei, pro qua instituitur.

78.

SECTIO QUARTA DE CREDIBILITATE FIDEI.

EX infallibili veritate fidei, de qua tractavi Sect. 2. & ejus observantia, quam explicui Sect. 3. oritur controversia, seu disputatio de credibilitate fidei, hoc est, quoniam assensus fidei est certissimus, juxta ac oblectus, queritur, utrum objectum ejus oporteat esse evidenter credibile, ita ut quilibet fidelis, antequam fide divina credat, debeat certò ac evidenter cognoscere obligationem tale objectum credendi firmissimè, certissimè, & super omnia. Pro resolutione ponitur

CONCLUSIO I.

In intellectu credentis fide divina prærequiritur cognitio certa, & evidens credibilitatis objecti.

Hæc Conclusio indiget multa explicatione, ut probè intelligatur. Atque in primis queri potest, quid sit illa credibilitas objecti fidei, sive quid sit objectum aliquod esse credibile; nec tantum simpliciter credibile, sed evidenter, & certò credibile. Secundò, quæ sit hæc certitudo & evidentia, an metaphysica, physica, aut moralis; absoluta debeat esse, an sufficiat respectiva. Enimvero cum objectum fidei infusæ in se non videatur, neque etiam revelatio ipsa evidenter cognoscatur, saltem communiter, ut emanans à Deo, nec Deus ipse ut revelans, & testificans, oportet, ut totum objectum credendum alio modo proponatur, & offeratur intellectui, ut circa illud

Tomas II.

versari; & assensum præbere valeat. Et verò quis iste modus? Quo utique totum objectum credendum proponitur, & offertur intellectui, tamquam evidenter credibile, juxta illud Psal. 92. v. 5. *Testimonia tua credibilia facta sunt nimis.* Et ipsa Veritas æterna Christus Joan. 15. S. Script. v. 22. ait: *Si non venissem, & locutus fuisset eis, peccatum non haberent: nunc autem excusationem non habent de peccato suo, scilicet infidelitatis.* Quidni ergo mysteria fidei debeant esse evidenter credibilia, id est, proponi per talia motiva, ut homo non habeat excusationem de peccato, si eis discedat? Hinc Apostolus ad Hebr. 2. v. 3. & seq. *Quomodo nos effugiemus (ultionem divinam) si tantam neglexerimus salutem... Confessante Deo signis, & portentis, & variis virtutibus, & Spiritus Sancti distributionibus secundum suam voluntatem.*

Hæc est illa evidentia credibilitatis, quæ debet præcedere actum fidei, ne alioquin merito nobis dicatur, quod scriptum est Ecclesi. 19. v. 4. *Qui credit cito, levis corde est.* Nam ille cito credit fide infusa, qui non habet talia motiva, quæ evidenter, & certò ostendant, objectum propositum non solum posse, sed debere firmissimè, certissimè, & super omnia alia credi. Ideo ergo de facto omnia, quæ credimus fide infusa, sunt evidenter credibilia, quia fides infusa non potest aliter ad suum objectum tendere; cum ejus actus sit firmissimus, & certissimus, & super omnia alia, qualis non est assensus tantum probabilis, id est, circa objectum tantum probabiliter revelatum. Ratio ergo Conclusionis nostræ desumitur ex natura fidei infusæ; quippe voluntas credendi hæc fide non est credendi utrumque, sed, sicut statim dictum est, firmissimè, & super omnia, ac non obstante quovis alio motivo, quod in

3.
Debet præcedere actum fidei.

Idque ex natura fidei infusæ.
Lugo.

Z z 2

con-